Шамдаал һаа—шадахаш, гэээгдээл һаа—гэмшэхэш

ЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД! Тарян хаа хаанагүй жэгдээр эдеэшэбэ. Ажалдиа Охин-Булагай совхозой механизаторнуудай дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэжэ, ороохо таряагаа эгээл богони болзорто хуряажа абахаар тэмсэгты

ЫЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

С-эй Буряадай-обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

7 (10258) | 1963 оной августын 21, среда | Сэн 2 мүнгэн

ЕРЭЭДҮЙН
үүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгэй шэнэ шата

ийнмай үмэнын байгаа гэнтэ һэрюунээр амил н зунай амаралтын ха ые хүүгэдтэ һануулжа амарай түрүүшын һа йн харагдатар хэдыхэн үлэжэ, календариин аһалха бүреэ, тэрэ үдэ й Буряад ороной олон урагшад улам бүри ядажа байһаниинь ойл Гансашье һурагшад шанар, хүмүүжүүлэг лхид, бүхы совет хү рэ үдэрые баяртайгаар шуу.

н «Коммунизм», «Бар аймагай Ленинэй колхозой ажалша бүүд түрүүшын хон рта зэдэлээ илангаяа ядажа байна ёһотой, гэхэдэ, тэдэнэй түрэл л колхозынь хүсэ ша нгүй хүүгэдтээ 320 ууралаар дулаасуулаг гуули бэлэн болгон бэ бшуу. Шэнэхэн парта ана, шэрэ, хуурай мо рөөр анхилһан клас лэнэ һуралсалай жэлэй хонхын дохёо соно юүүдтэ али тухай ехэ бэ! Мүн Буряад оро бусадшье нютагуудта н нэгэндэ хэдэн шэнэ ууд бишыхан ээдтээ хэ юм. Колхоз, совхо тэлбэрилэгшэдэй, бүхы үүдэй зүрһөө ерээдүйн хүмүүжүүлгэдэ иимэ нхаралай хандуулагда ниинь гайхалгүй.

уртлалай асуудалаар бо СС-эй ЦК-гай июниин оммунизмын үедэ ажа ээдүйн үетэниие хү э хадаа манай партиин усалгатай ажал хэрэг онсолон тэмдэглээ һэн. Пленумэй шиидхэбэри совет багшанарай, бү жүүлэгшэдэй урда һу үйлэдбэритэй нягта тоор ябуулха, комму сурталаар зэбсэгжэһэн һурган гаргаха талаар сэсэн мэргэн заабари энхэй. Үргэн далайса коммунизм байгуулжа үнөө үедэ тэдэнэрэй үүр таяа дээшэлһэн тухай онсологдон хэлэгдэнхэй. ряад ороной олон тоото хүмүүжүүлэгшэд ЦК-гай июниин Плену гүүхэтэ шиидхэбэринүү гжон, ажалаа шэнэ да аар ябуулхаар бэлэн нь дамжаггүй.

ээ урдашье жэлнүүдтэ гэээрэлэй хэрэгтэ бага алтануud туйлагдаа гэ э хэрэгтэй. Арадай гэ системые хубилгаха, й ажал үйлэдбэритэй эхижүүлхэ тухай Хуули айгаар бэелүүлэгдэжэ Хото болон хүдөө ню нээгдэһэн интернат уудай үүргэ улам дээ Жэл ерэхэ бүри һураг о улам улам олошорно. дэ, үнгэрһэн дүрбэн ршада республика соо ин һурагшадай тоо нөөр нэмэһэн байха юм. республикын арбан нэ й һургуулинуудта һу программын ёһоор да ан мэргэжэл шудалаг рдохи жэлээ нэгэ клас шэдэй, гадна һургуу заа тээ орхигдошоһон й тоо жэлһээ жэлдэ рнэ. Эдэ бүхы амжал анай республикын олон шанарай, хүмүүжүүлэг ухы коллективэй, пар овет эмхи зургаануудай эрмэлзэл, зориг түгэс ша үрэ болоно.

й хамта арадай гэгээ хи зургаануудай хүдэл хэхэн дутуу дунданууд үшөөл байһаар. Һуралсалда огто хабаадуулагдаагүйшүүлэй, мүн һуралсалай жэлэй турша соо һургуулияа онсо шалтагаан баримталангүй хаягшадай тоо үшөөл ехэ зандаа. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн һуралсалай жэлэй туршада республика соомнай аяар 200 шахуу хүүгэд огто хабаадуулагдаагүй, харин мянга үлүүтэйшүүл һургуулияа хаяһан байна. Эдэ тоонууд ёһотой сошордомо дохёо болоно бшуу! Улаан-Үдэ хотын, Хориин, Хяагтын, Баргажанай болон бусад зарим аймагуудай һургуулинуудта иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Гадна хоёрдохи жэлээ нэгэ класста үлэгшэдэй, муу сэгнэлтэ абагшадай тоо республика соо аяар хорёод мянга гаран болоно, тиихэдэ тэдэнэй хахадынь ород хэлээр муу гэһэн сэгнэлтэтэй байна. Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай ниислэл хотодо ород, буряад хэлэ болон литература заалгые эрид һайжаруулха асуудалаар болохо байһан научно-практическа конференци түрүү, баян дүй дүршэл согсолжо, республика соо хоёрдохи жэлээ нэгэ класста үлэгшэдэй тоо эрид үсөөрүүлгэдэ туһалха бэзэ гэжэ найдагдана. Яахадааб гэхэдэ, энээнһээ урда тээ, илангаяа буряад һургуулинуудта ород хэлэ заадаг түрүү багшанарай дүй дүршэл үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэдэггүй, согсологдодоггүй һэн. Ород хэлээрээ муу сэгнэлтэ абаһан арбаад мянга гаран һурагшад гол түлэб буряад һургуулинуудай һурагшад байһаниинь нюуса бэшэ.

Иимэ олон һурагшадай хоёрдохи жэлээ нэгэ класста үлэдэг байһанай үшөө нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, хүмүүжүүлэгшэдэй коллективэй жэл ерэхэ бүри хубилжа, шэнэлэгдэжэ байдаг ушар мүн болоно. Оронноймнай түб хото Москвагай, Ленинградай болон бусад олон хото городуудай дээдэ һургуули дүүргэһэн залуу багшанар манай республикада ажаллахаяа жэл бүри ерэжэ байдаг. Мүнөөшье жэлдэ гурбан зуун гуша гаран хүн ерэхээр хүлеэгдэнэ. Гэбэшье тэдэнэр байра байдалай, ажаһуудалай хангалтын муудһаа дулдыдажа, ажаллажа эхилһэн коллективээ орхижо, ябаха баатай болодог. Жэл бүри хүдөөгэй һургуулинуудые гурбан зуу гаран багшанар орхижо ошоно. Иимэ байдал саашань тэсэжэ болохын аргагүй. Гэхэтэй хамта хүдөө нютагуудта багшанарай гэр байра бариха түсэб дүүргэгдэнэгүй, тэрээнһээ боложо һомологдоһон мүнгэ зөөринь хии талаар хосорно. Гансашье байрын гэрнүүд бэшэ, мүн шэнэ һургуулинуудые барилга ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр тэсэшэгүйгөөр удаарна. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй Хонхолой, Шэнэ Зүлган нютагуудта, Ивалгын Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо шэнэ һургуулинуудай барилгын тоогдодоггүй дээрэһээ тэндэхи колхозуудай үхибүүд һуралсалайнгаа жэлые шэнэ һургуулида угтаха аргагүй болобо.

Үшөөшье дутуу дунданууд республикымнай арадай гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэридэ бии. Жэшээлхэдэ, һурагшадай үйлэдбэриин практикын хангалтагүйгөөр, ёһо тадыгаар үнгэргэгдэдэг тухай мэдээнүүд манай редакцида нэгэнтэ бэшэ ородог. Олон һургуулинууд мүнөө болотор өөһэдын газар, техникэтэй болоодүй байһаар.

Эдэ бүгэдэ дутуу дунданууд тухайгаа һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд, багшанар болохоёо байгаа августынгаа заншалта конференцинүүд дээрэ тодорхойгоор, сэхэ рууһ хэлсэжэ, тэдэнээ усадхаха талаар хэмжээнүүдые хараалхань лабтай.

МЭДЭЭСЭЛ

унизм байгуулгын үе сагта Сибириин национальна й хүгжэлтын асуудалнуудаар 1963 оной августын хүрэтэр координационно конференци Улаан-Үдэдэ Москвагай, Ленинградай, Сибириин автономито жануудай, областьнуудай эрдэмтэд эндэ элидхэл

-эй обкомой Ехэ зал соо августын 22-ой үглөөнэй конференци нээгдэхэ.

Координационно конференциин оргкомитет.

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда силос даралга үдэрһөө үдэртэ үргэдхэгдэжэ байна. Мүнөө ажахын механизаторнууд наран сэсэг сабшажа, силослэжэ байна. Зураг дээрэ: тракторист Василий Шунков, комбайнер Григорий Разуваев. Эдэ нүхэд үдэртөө 6—7 гектар хүрэтэр наран сэсэг хадана.

И. ОСЕТРОВОЙ фото.

Гектарай 12 центнер таряан

Дорюун алхамта долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлэй ургаса хуряалгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула «Сибиряк» колхозой механизаторнууд нилээд ехэ оролдолго гаргаа.

Бүхы машина техникэеэ эртээнһээ һайнаар заһабарилжа, бэлэн болгоһон, полевой стан, таряанай тоог, складуудые зохидоор түхеэрһэн, бэлдэһэн байна.

Тиигэжэ түс артелиинхид августын 14-нэй үдэр Түнхэнэйнгээ үйлэдбэриин управлени дотор эгээн түрүүлэн, эдеэшэжэ захалһан таряагаа амяарлан хадажа ороо. Алтарма шара долгёор эбхэрэн байһан таряанда хамагһаа урид мүр гаргажа ороһонһоо хойшо комбайнернууд Г. Матвеев, И. Тюменцев гэгшэд бүтээсэ ехэтэй ажалай жэшээ харуулна. Эдэнэр 3 үдэр соо 100 гаран га таряа баал болгоо.

— Энэ жэлдэ таряанай ургаса яһала һайн, га бүриһөө 10—12 центнер ороохон лаб гараха байна. Оролдожо ургуулһан таряанһаа залаашье гээлтэдэ оруулангүй хуряахын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохобди,— гэжэ комбайнер Г. Матвеев мэдүүлнэ.

Һаянай эндэхи зарим отделенинүүд горохой ургаса хадажа дүүргэхэ тооной болонхой. Жэшээнь, Түнхэнэй отделенидэ механизаторнууд В. Домышев, Н. Попов, А. Томилов гэгшэд үсөөхэн хоногто 200 га горох хадаа.

Б. Ширеторов,
манай штатнабэшэ корр.

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Ороохото ургамалнуудые түргөөр хуряаха талаар Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Охин-Булагай совхозой механизаторнуудай үүсхэл тухай

Ставрополиин хизаарай колхоз, совхозуудай жэшээгээр Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Охин-Булагай совхоз энэ жэлдэ ороохото ургамалнуудые түргөөр хуряаха арга хэрэглэһэн байна.

Баал болгожо хадалгада 30 агрегадууд үдэр һүнигүй ябуулагдана. Тиигэжэ түс агрегадууд сүүдхэдээ 20 часһаа бага бэшэ саг соо ябуулагдажа, 45—50 гектар таряан хадагдана. Хуряалгын агрегат бүхэндэ хоёр халаан соо хүдэлхэ механизаторнууд, хамһабариин ажал хэдэг хүдэлмэришэд табигданхай. Машинануудаа бүлэг бүлэгөөр ябуулдаг. Нэгэ полидо 3—6 агрегадууд ажалладаг байна. Гэхэ зуура, агрегат бүхэниинь түргөөр ябуулагдадаг. Газарай хахалагдаһан руу, загуунай хоёр хажуугаар сабшадаг. Бүхы агрегадууд һүниндөө ажаллаха зайн галай түхеэрэлгэтэй. Хуряалгын бүлэг бүхэндэ механик, политэмхидхэгшэ табигдаһан байна.

Охин-Булагай совхоздо хуряалгые түргөөр үнгэргэжэ байһан дүршэл «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй байгша оной августын 17-ной номерто толилогдонхой.

Совхозой механизаторнууд хүдэлмэриин 65 часай туршада таряагаа баал болгон хадажа дүүргэхээр уялга абаа.

Тиихэ зуураа часай туршада нэгэ жатка 3,8 гектар хадаха юм. 130 часай туршада баалнуудые суглуулха. Байгша оной сентябриин 1 хүрэтэр бүхы ороохото ургамалнуудаа хуряажа дүүргэхэ уялгатай.

Августын 16-да, тодорхойлбол, 3 үдэр хүрэхэгүй болзор соо 2400 гектарай ургаса баал болгожо хадаһан байна. Харин 7940 гектар газарай ороохото ургамалнуудые амяарлан хуряахаар түсэблэһэн юм.

Охин-Булагай совхозой хуряалга үнгэргэхэ түсэбые Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин партийна комитет һайшаагаад, ажахы бүхэнэй эрхэ байдалые хараада абан, түргөөр хуряалга үнгэргэхэ аргые управлениин бүхы ажахынуудай хэрэглэхые дурадхаба.

КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

1. Ставрополиинхидай жэшээгээр ороохото ургамалнуудые түргөөр хуряаха тухай Охин-Булагай совхозой механизаторнуудай үүсхэлые һайшааха.

2. Бүхы ажахынуудта таряа хуряалгые түргөөр үнгэргэхэ аргые хэрэглэхыень партийна комитедүүдэй секретарьнуудые, управленинүүдэй начальнигуудые, совхозуудай директорнүүдые, колхозуудай түрүүлэгшэнэрые, колхоз, совхозуудай партийна эхин организацинуудай секретарьнуудые уялгалха. Гэхэ зуура, ажахы бүхэнэй эрхэ байдалда таарууһаар ставрополиинхидай, охин-булагайхидай дүй дүршэлые хэрэглэжэ, ороохото ургамалнуудай хуряалгые тон богонихон болзор соо дүүргэхэ шухала.

3. Таряа түргөөр хуряаха арга хэрэглэһэн, мүн ороохото ургамалнуудай хуряалгые һайн шанартайгаар түрүүлэн дүүргэһэн колхоз, совхозуудта республикын Министрнүүдэй Соведэй гурбан шан тогтоохо. Нэгэдэхинь—мянган түхэригэй, хоёрдохинь —500 түхэригэй, гурбадахинь —300 түхэригэй.

Республикын совхоз, колхозуудта таряа түргөөр хуряаха аргын ямараар бэелүүлэгдэжэ байһаниие үргэнөөр бэшэхыень республикын, нютагуудай газетэнүүдые болон республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радио-дамжуулгын, телевидениин комитедые уялгалха.

Шэнэ ургасын дээжэ—Эхэ орондоо

✦ «Рассвет колхозой гэшүүд түрүүшын 1378 центнер таряа гүрэндэ тушааба. ✦ Бэшүүрэй совхоздо 4 үдэртэ 800 шахуу га таряан хадагдаа.

МУХАР-ШЭБЭР. **(Телефоноор абтаба).** Үдэрһөө үдэр бүри үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудта ургаса хуряалгын халуун хүдэлмэриин эршэ хүсэн улам улам шангадажа байна.

Бэшүүр нютагай «Рассвет» колхозойхид управлени дотороо эгээн түрүүлэн, 3 үдэрэй туршада шэнэ ургасын дээжэ—1378 центнер эрхим шанартай таряа—шэлэмэл һайн шэниисэ Эхэ оронойнгоо амбаарта оруулба. Түс колхоздо түрүүшын үдэрһөө комбайн, лафетнэ жаткын 4 агрегат эмхитэй гуримтайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, үсөөхэн хоногто 200 гаран гектар таряа амяарлан хадаад, тэрэнһээ 100 шахуу гектартань баал суглуулжа сохёо. Мүн 7 комбайн набтараар ургаһан таряа сэхэ хуряажа байнхай. Эндэ таряа хадаха, хуряахадаа комбайнернууд И. Разуваев, В. Васильев болон бусад түрүүшын үдэрһөө бүтээсэ ехэтэй ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Управлени соогоо ороохо таряа ехээр таридаг ажахынуудай нэгэн—Бэшүүрэй совхоз ургаса хуряалгадаа эмхитэйгээр ороод, үнгэрһэн 4 үдэр соо 800 шахуу гектар шэниисэ амяарлан хадаад, 200 га дээрэ баал суглуулна.

Ургаса хуряалга дээрэ эрхим ажалаараа шалгарагшадые нэрлэе. Механизатор Леонид Авдеев гансаараа 4 үдэртэ 130 га шэниисэ унагаагаа гэхэ гү, али үдэр бүри 32,5 гектар хадаһан болоно. Мүн эсэхые мэдэдэггүй, урагшаа һанаатай комбайнер Фалилей Петров тэрэнһээ балайшье ехэ гээгдэнэгүй. Баһал 4 үдэр соо 125 га хадаба.

Энэ совхоздо горох хуряалга нилээд урагшатай һайнаар ябуулагдана. Дүршэлтэй трактористнар Д. Слепнев, П. Григорьев гэгшэд түс түстаа «Беларусь» тракторта «КБН-2,5» косилка шагтагалаад, горохой ургаса хадахадаа даабариая 130—140 процент дүүргэнэ. Тэрэшэлэн горохой хадагдаһан баал суглуулжа сохидог комбайнернууд И. Ткачев, А. Афанасьев, И. Иванов гэгшэд 3 «СК-3» комбайнаар нэгэ газарта хүдэлхэдөө үдэр бүри 60—70 га хуряана.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, совхозойхид управлениин Охин-Булагай совхозой механизаторнуудай үүсхэл эдэбхи дэмжэжэ, бүхы таряагаа богонихон болзорто, гээлтэгүйгөөр хуряагаад, 40 мянган центнер таряа гүрэндөө худалдахын түлөө тэмсэжэ оробо.

К. Именохоев.

Комбайнернууд хэлэһэндээ хүрэнэ

БАРГАЖАН. Августын 19. (Телефоноор абтаба). Ургаса хадалга, хуряалга дээрэ трактор, комбайн, жаткануудые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ тушаа социалис мүрысөө дэлгэрүүлһэн комбайнернууд аха дүүнэр Добрецкийтанай (XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз) һайн һайхан үүсхэл үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта үргэнөөр дэмжэгдэжэ байнхай.

Барханай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үнинэй, дүй дүршэл ехэтэй комбайнер Д. Ухинов энэ үүсхэлыень дэмжээд, иигэжэ хэлээ:

— Би үнгэрэгшэ жэлдэ хуушан «С-6» комбайнаар хүдэлмэриин 20 үдэр соо 500 га таряа хуряагаа һэм. Байгша ондо шэнэ «СК-3» комбайнаар богонихон болзорто 300 га таряа амяарлан хадаад, тэрэнээ өөрөө суглуулжа сохихоб.

Тиигэжэ энэ жэлдэ нүхэр Ухинов гансаараа 600 гектар таряа хуряаха болоно. Тэрээнтэй зэргэлжэ хүдэлдэг комбайнер М. Гармаев сезон соо 700 гектар таряа хадажа, хуряажа, 400 центнер таряа сохихоб гэжэ мэдүүлэнхэй.

Эдэнэрэй хэлэһэн үгэ мүнөө хэжэ байһан ажал хоёрынь алгасанагүй. Комбайнернууд Д. Ухинов, М. Гармаев, механизаторнууд Х. Галсанов, Б. Санжиев гэгшэд үдэртөө 15 га хадаха даабаритай аад, хододоо 20—30 гектар алдуугүй сабшана. Хэһэн ажалыньшье эрхим шанартай.

Ургаса хуряалга дээрэ үдэр һүниие мэдэнгүй, эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлжэ, баатарлиг ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг хүнүүд үдэрһөө үдэртэ олошоржо байна. Мүнөө управлениин бүхы колхоз, совхозууд таряагаа түлэг амяарлан хадажа эхилээ. Жэшээлбэл, Баян-Голой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо һүүлшын 3 үдэр соо 800 гектар таряан хүлһөө буулгагдаба.

Таряашад, механизаторнуудай арюун һайхан ажалдань толотомо ехэ амжалта хүсэнэбди!

М. Яковлев,
«Баргузинская правда» газетын хүдөө ажахын таһагые даагша.

ТЕЛЕФОН-ТЕЛЕГРАФ-РАДИО
ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

Эрдэмтэдэй үргэн суглаан

НОВОСИБИРСК, августын 19. (ТАСС-ай корр.). Математикын шухала асуудалнуудта зорюулагдаһан эрдэмтэдэй үргэн суглаан мүнөөдэр Новосибирскдэ нээгдэбэ. Советскэ Союзһаа академигүүд Михаил Лаврентьев, Сергей Соболев болон Сибириин научна түбэй бусад эрдэмтэд, Москвагай Ленинградай, Киевэй, мүн бусадшье городуудай мэдээжэ эрдэмтэд суглаанда хабаадана. Рихард Курант толгойлогшотой Америкын мэдээжэ бүлэг математигууд эндэ ерэнхэй.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай академическэ городогто энэ үргэн суглаан боложо байна. Энэ эрдэмтэдэй суглаан недели хахад тухай үргэлжэлхэ.

Аха дүү югослав арадта туһаламжа

МОСКВА, августын 10. (ТАСС). Газарай хүдэлхэдэ эбдэрэн һандарһан Скопле городые һэргээн бодхоолгодо туһалхын зорилгоор томо панелеэр гэр байра бариха хэрэгсэлнүүдые гаргадаг заводые Югославиин арад зондо Советскэ Союз бэлэглэбэ. Энэ бэлэгые дамжуулан үгэхэ тухай хэлсээн мүнөөдэр Москвада баталагдаа.

Жэлдээ 35 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээнэй талмайтай байрын гэрнүүдэй хэрэгсэлнүүдые гаргаха заводой түхеэрэлгэнүүдые богонихон болзор соо Советскэ Союзай правительство Югослави эльгээхэ юм. Тиигээд энэ предприятиие бариха хэрэгтэ түлөөһэгүйгөөр техническэ туһаламжа хүргэхэ.

Советскэ правительствын даабаряар гадаадын экономическа харилсаануудай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, Югославиин социалис федеративна республикын правительствын даабаряар Югославиһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Цвиетин Миятович хэлсээндэ гараа табиба.

Аха дүүтэй туһаламжа хүргэһэнэйнь түлөө Советскэ правительствада, нүхэр Н. С. Хрущевто элшэн сайд Югославиин правительствын нэрэһээ баяр хүргэбэ. Югослав, совет арадуудай хоорондохи хани барисаае энэ туһаламжань гэршэлэн харуулна. Энэ туһаламжа ехэ экономическа, мүн уласхоорондын удха шанартай гэжэ Ц. Миятович мэдүүлбэ.

Москвагай хэлсээндэ олон гүрэнүүд хабаадана

Агаарта, замбуулин дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалгые хорихо хэлсээндэ августын 19-дэ Москвада гар табилган үргэлжэлбэ.

Тиигэжэ Сомалиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ахмед Мохаммед Адан, Иорданиин Хашимитскэ королевствын хаанай ордоной министр Хазем Нусейби, ФРГ-һээ СССР-тэ байдаг саг зуурын этигэмжэтэ Г. Шолль, Алжирай Арадай Демократическа Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Мохаммед Беняхья гэгшэд правительствануудайнгаа нэрэһээ хэлсээндэ гараа табиба.

Августын 19-дэ Москвада 57 оронуудай түлөөлэгшэд хэлсээндэ гараа табяа.

(ТАСС).

Электрохимигүүдэй уласхоорондын конференци

МОСКВА, августын 19. (ТАСС-ай корр.). Электрохимиин асуудалнуудые шэнжэлһэн дүнгүүд тухайгаа хөөрэлдэхэеэ 22 оронуудай эрдэмтэд ниислэлдэ сугларба. Электрохимическэ термодинамикын, кинетикын асуудалнуудые шэнжэлхэ уласхоорондын комитедэй XIV конференци мүнөөдэр эндэ нээгдээ.

Химическэ элшэ хүсые электрическэ болгон хубилгаха асуудалые һүүлэй жэлнүүдэй туршада электрохими бодотоор шиидхэхэ боложо байна гээд академик А. Н. Фрумкин ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

Энэ конференцидэ Англиин, Болгариин, ГДР-эй, Индиин, Италиин, США-гай, Турциин, ФРГ-гэй, Чехословакиин, Югославиин, Японой, бусад оронуудай эрдэмтэд ерэнхэй.

Журналистын тэмдэглэлһээ

КОММУНИС АЖАҺУУДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

1. АЖАЛ, АЖАЛ...

Зол жаргалтай ажаһуудалаймнай эшэ үндэһэниинь юун бэ? Ажал ха юм даа. «Ажал гээшэ жаргал» гээд мүнөө хаа хаанагүй, шэхэнэй шэмэг, сээжын баяр болгон хэлэдэг... Энэ үгын яашагүй сэсэн, зүб байһаниинь хэлсээнгүй.

Ажалша мундуу гарнууднай хуушан дэлхэйе хубилган урбуулаад, шэнэ дэлхэйе шэмэг һайханаар мандуулаа. Ажалай аша үрөөр лэ тиимэ гэшэгүй тэмсэл, бэрхэшээлнүүдые дабан гараад, дэлхэйн түүхэдэ анха түрүүн дэлгэр һайхан социализм байгуулжа, амаршье удха түгэлдэр, уран хурса үльгэр туужа соохиһоо жэшээгүй үргэн уужам, үндэр һаруул—коммунизмын ордон байгуулжа байнабди. Мүнөө үе сагай ажалай аша үрэ гээшэ имэл даа.

Манай республикын ажалай баатарнууд тухай хэлэхэ болоо һаа олон байха.

Жэшээнь, Бэшүүрэй совхозой 4-дэхи отделениин тугалшан Зинаида Федотовна Литвинцева бүхы Буряад орон дотороо алдаршажа, республикын засагай дээдэ зургаанай депутат болон һунгагдаа һэн. Энэ хүмнай ямар байхадаа иимэ ехэ алдар соло, этигэл найдабарида хүртөөб? Ажалша бэрхэ байһандаал ха юм даа. Баатарлиг габшагай ажал гээшэ тэрэнэй ажабайдалай, ажаһуудалай эгээл түрүүшын нангин хуби болонхой.

Нүхэр Литвинцеватай уулзахада, иигэжэ омогорхон хөөрэдэг:

— Минии наһан соо иимэ нэгэ гайхамшаг ушар тохёолдоо юм. Юуб гэхэдэ, бүхы Сибириин хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөндэ уригдаһан байнаб. Партийна, советскэ хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэдшье тэндэ байлсаа һэн. Хуралдаанай президиумдэ хүндэтэ Никита Сергеевич Хрущев һуулсаа юм. Энэ хүнэй урихаар мэшээһэн нюур шарайе харахадаа ехэл баясаа бэлэйб. Айхабтар ойлгосотой тодоор үгэшье хэлээ һэн. Һүүлээрнь зэргэлэн суугаа һуужа, зурагаа абхуулаа һэмди. Тиихэдээ маанадтайшье хани халуунаар хөөрэлдөө һэн... Яагаа эсэхэ сусахаяа мэдэхэгүй хүн гэжэб гэжэ ехэтэ гайхаа бэлэйб. Эгээл ажалша хүн энэл гээшэ ха юм гээд, баясан мэдэрээ һэм.

Улам улам эрниэмтэй шангаар хүдэлхэ, шэнэ шэнэ онол аргануудые ажал хүдэлмэри дээрээ бүри зоримгойгоор нэбтэрүүлхэ тухайдаа тиихэдэ тангаригла һэм.

Иигэжэ нүхэр Литвинцева дэмы хэлээгүй. Улам габшагай шударгыгаар хүдэлөө. Нёдондо 56 тугал жэлтэй болоторнь харууһалхадаа, амидынь шэгнүүрые 150-яад центнер хүргөө, совхоздоо 7.584 түхэригэй сэбэр олзо оруулаа. Мүнөөшье Зинаида Федотовна бүхы совхоз, управлени соогоо түрүүлнэ, бусад нүхэдтөөшье ехэ туһа үзүүлнэ. Иимэ хүнэй сэдьхэл ямар байлтайб? Хэлэшэгүй арюун!

Ажал гээшэ иигэжэ хүниие үргэнэ, алдаршуулна, жаргуулна ха юм. «Ажал хэнгүй ажаһуу» гээ һаа, Зинаида Федотовна ямаршье дором жолгоһоо дороор бодохо бэээ.

Үгышье һаа, нэгэ иимэ жэшээ дурдая. Чисаанын совхозой Моксохон нютагай һаалишан нүхэр Дэжэд Дашиеватай һаяшаг уулзаа һэм. Тэрэ хадаа эдир залууһаа эхилжэ һаали һаам дээрэ хүдэлдэг. Мүнөө үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 8—10 килограммһаа доошо бэшэ һү һаана, бүхы Хоринигоо аймаг соо суурхана. Ажал гээшэ ажаһуудалаймнай арюун нангин хубинь, эгээл гол удхань болонхой. Ажал хээгүй һаа, үмдэһэн хубсаһан—хубсаһан бэшэ, эдиһэн хоол—хоол бэшэ... Коммунис ёһоор ажаһууха гээ һаа, нэн түрүүн ажалһаал захала. Тиихэдээл зүб замда орохош, дүрбэн тэгшэ жаргал эдлэхэш» гээд нүхэр Дашиева хэды даруу зантайшье һаа, хани нүхэдтөө домог дохёо болгон хөөрэдэг.

— Ажал, ажал... хүн бүхэн ажаллаха дуратай. Энээниие тоотой зүбөөр тордижо эмхидхэхын тула маанад, хүтэлбэрилэгшэдшье оролдосотой даамайгаар ажаллахал ёһотойбди. Тиигээгүйдөө сэдьхэл амархагүй ха юм даа,— гээд дурсагдаһан Чисаанын совхозой директор нүхэр Ц.-Д. Базаржановай хэлэхэдэнь:

— Байза, эгээ наншалдаад, шаахаяа мартаа гэдэг бэлэй гү? Хэды саг соо сугтаа ябатараа, танаа амаршалхаяа мартаба ха юмбиб, республикынгаа 40 жэлэй ойдо габьяата инженерэй нэрэ зэргэ олоһонтойтнай дашарамдуулан, — гээд хандабаб.

Тиихэдэмни:

— Харин совхозой хүдэлмэришэдые амаршалхаяа одоол бү мартаарайгты. Бултааран ажалдаа амжалта туйлаһанайнгаа түлөө республикын Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота абаа бшуу, — гэбэ.

Энээнэй һүүлээр одоол баяр дээрэм баяр нэмээ бэлэй...

Теэдшье дурсагдаһан совхоз ехэ эбтэйгээр, һайнаар хүдэлдэг. Мал ажалай аниаг шэмэ абалгаар хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргээ. Бүхы дээрэнь тарян ажалаа шэнэ гуримаар эмхидхэжэ ша даа. Отделени бүхэндэ тракторно тарян ажалай бригадануудта газар, хэрэгтэй техникэ даалгажа үгөөд, ажахын тоосоондо оруулаа. Механизаторнууд газарайнгаа бодото эзэд боложо, үндэр баян ургаса ургуулхын тула үнэн зүрхэнһөө оролдоо, тарилгынгаа хүдэлмэри тон богонихон болзор соо шанар һайнтайгаар үнгэргөө. Энээнэйнь бодото гэршэ — тарянай эрхим һайн гараса... Таряа хуряалгаяашье түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Иигэжэ бүхы совхозооро шударгы һайнаар хүдэлхэ гээшэ бүришье омогорхожо ханалгүй зүйл болоно. Иимэл юумэмнай коммунис ажаһуудалай нэбтэрэн хүгжэжэ байһанай бодото гэршэ боложо үгэнэ.

—Бүхы юумэнэй билтаран элбэгжэһэн сагташье хүн бүхэн хүдэлһэн, ажаллаһан зандаа ябаха гэжэ мэдэнэбди,—гээд дурсагдаһан совхозой нэгэ механизатор хэлэжэ байгаа һэн. Тон зүб даа! Коммунизмын үедэшье ажал гэһэн үгэ бүри жабхалан һайханаар ханхинан соностохо. Ажал гээшэ жаргалай хэрэг, сэдьхэлэй шэмэг болохоһоо гадна, хүн бүхэнэй амилха агаар шэнги аргагүй шухала зүйл боложол байна.

2. БАЯН ДЭЛГЭР ХОТО, ХҮДӨӨ НЮТАГУУДНАЙ...

Хүнэй ямараар ажаһуудагыень сагиэн мэдэхэ гээ һаа, гэр барааень харалса гэдэг бээз.

Теэд халта хараад, ажаглаадшье үзэея даа. Жэшээнь, хото, хүдөө газарай газаа түхэл шарай ямараар хубилааб, гэр байра хэр зэргэ баригданаб, гэртээ айлайхи ямар һуудалтай болооб гэхэ мэтээр.

Тиихэдэ гансал харюу үгэмөөр: «Оодолхэ хүн үдэрөөр баяжаха» гэһэшүү хото, хүдөө нютагууднай хонюг үдэрөөр урган хубилжа, арад зоной ажаһуудалай айхабтар түргэнөөр һайжаржа байһанай аржагар тодо жэшээ хаанаш олон!

Хориин аймагай Загастай тосхонииешье абажа үзэея даа.

Тэндэ хоёр модо үлүүтэй нэмжын гонзойһон үйлсэ гудамжые зубшан, дарагар һайхан гэр байрануудай жэрылдэхые, айл бүхэнэй гэртэ электрын гэрэлэй һаргама хурсаар ялархые харахалта, радио-хүгжэмэй иргуу һайханаар зэдэлхые соносохолта. (Хаанамнайшье иимэ юм бэзэ!). Типовой һургуули, амбулатори, магазин, тоһоной завод гэхэ мэтэ холын тосхоной шэмэг болон тобойлдожо һууха...

Механизаторнууд Б. Уладаев, А. Саглуев, Н. Бараев, С. Балдуев, Б. Бадмаев, З. Лхасаранов, Ш. Туйтуев болон бусадай бүлэнэр шэнэ гэрнүүдые барижа, һаянай оронхой. Жэшээнь, тракторист нүхэр Борис Уладаев нёдондо жэл шэнэ гэрээ толлоо. Тэрэнь 7 метр үргэнтэй, 12 метр утатай. Досоонь ороходо үндэр уужам, арюун сэбэр, һаруул зохид. Унталгын, хоолполгын, зошодолгын, хүүгэдэй таһалгануудтай... Тэндэнь шифоньер, диван, комод, радиоприёмник, түхэреэн стол, ялагар салагар орон, библиотечкэ гэхэ мэтэ бүлтэ байха юм. Өөрөө Борис Уладаев үнэн сэхэ, ажалша шударгы хүн.

Эхэ, эсэгэнь ото мал ажал дээрэ хүдэлһэн. Мүнөө пенсидэ гаранхайнууд... Иимэл шуу даа, мүнөөнэй хүнэй ажаһуудал!

Нэгэ һаа, Мухар-Шэбэрэй аймагай Бага-Куналей тосхониие абажа үзэе. Тэндэ һүүлшын гурбан жэлэй турша дотор 247 гэр шэнээр баригдаа, 565 гэр заһагдаа, Соёлой шулуун байшан, хүүгэдэй саад, эхин һургуулиин шэнэ байшан, мүн хоёр магазин, гостиница, хоёр культбаза шэнээр бодонхой.

Имэрхүү зүйлнүүдые дурдаха болоо һаа, тоогүй олон.

Элүүр бэеын эли тэмдэг — дүүрэн сэлмэг шарай гэдэг бээз. Энээншэлэн, дээрэ дурсагдаһан жэшээ баримтанууд хүн зоной ажаһуудалай эрид һайжарһанай бодото гэршэ, элирхэйлэл боложо үгэхэ ха юм.

Юрэдөө коммунис ёһоор ажаһуухын тула эрхэ нүхэсэл манайда дүүрэн бии ха юм даа. Зүгөөр үнэн сэхээр, коммунис ёһоор ажалла, ажалла, ажалла!

Р. ЦЫБИКОВ.

ПРИМОРСКО ХИЗААР. Чугуевска үйлэдбэриннин «Луч» колхозой кукурузашад кукуруза эрхимээр Приморийн энэ ажахыда овощ, кукуруза, сое һайнаар дадаг. Минеральна, микро- үтэгжүүлгэ үргэнөөр дэг байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүхэнһөө 400 центнер ного 46 центнер кукурузын орооһон абтаһан юм. Зураг дээзой түрүүлэгшэ С. Я. Моисеенко, эрхим кукурузашада даагша П. Ф. Бадусева ургуулһан кукурузаяа хаража

ТАСС-ай фото

БИДЭНДЭ СЭХЭ ХАБААТАЙ АСУУДАЛ

Һаяхан Буркоопсоюзай партийна организациин нээмэл суглаан боложо, 70 гаран хүн тэрээндэ хабаадалсаба.

Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Именохоев КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолнуудые ажал хүдэлмэри, ажабайдалдаа нэбтэрүүлхэ тухай элидхэл хэбэ. Июниин Пленумэй хүдэлмэри, тогтоол тухай хэлэхэ зуураа, нүхэр Именохоев Буркоопсоюзай хэһэи ажал хэрэгые дэлгэрэнгыгээр тоолобо.

Буркоопсоюз сээшэмнай ехэ коллектив болоно. Тэдэнэй ажал ябуулгаһаа дулдыдаха юумэн олон. Теэд һүүлэй үеые абаад харахада, Буркоопсоюз гол уялгануудаа үшөө дүүргээгүй байха юм. Байгша оной түрүүшын хахадта нооһо бэлэдхэхэ, үндэгэ худалдажа абаха түсэбөө дүүргээшье һаа, гол зорилго—эд бараанай эрьесын түсэбые 97,9 процент дүүргэһэн байна. Хүн зоной дунда эд бараа үргэнөөр худалдаха хүдэлмэри үшөөл һулаар табигданхай. Энэ ажал хүдэлмэриин һула байһые хайшан гэжэ тайлбарилхаб гэхэдэ, хамагай түрүүндэ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда соёл сурталай хүдэлмэри эмхигүйгөөр табигданхай гээшэ. Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд хадаа гансал эд бараа, эдеэ хоол наймаалаад, мүнгэ тоолоод лэ байха зон бэшэ, харин түрүү үзэл бодол, соёл сурталай тараагшадай нэгэн болохо зэргэтэй бшуу.

Элидхэлшэ садшань үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Нээмэл бэшэг тухай удаан хөөрэбэ. Хитадай компартиин хүтэлбэрилэгшэдэй эндүү алдуутай хараа бодолые эрид шүүмжэлээд, Буркоопсоюзай бүхы предприятида КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолые, Нээмэл бэшэгые зүбшэн хэлсэһэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Партийнабэшэ нүхэр Гончаров элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэхэдээ, Совет засаг, Коммунис партидаа үнэн сэхэ байһанаа мэдүүлбэ. Хитадай компартиин хүтэлбэрилэгшэд эндүү алдуугаа мэдэрэнгүй, манай Коммунис партиие зэмэлхэдээ, дэлхэй дээрэ амгалан тайбаниие сахиха, мүн бэшэшье асуудалнуудые тон буруугаар тайлбарилна.

—Би өөрөө коммунист бэшэшье һаа, түрэл партиингаа ленинскэ хараа шугамые алдангүй ябаһандаа баяртайб. Бүхы һанал бодол, сэдьхэлээрээ тэрэниие дэмжэнэб, дэмжэхэшьеб. Бидэ, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд, июниин Пленумэй тогтоолнуудые ажабайдалдаа нэбтэрүүлхэдээ, худалдаа наймаанайнгаа хэрэгүүдые үдэрһөө үдэртэ һайжаруулхадаа, Коммунис партияа дэмжэнэбди. Нүхэд, ажал... хамагай түрүүндэ ажал,—гэжэ нүхэр Гончаров үгэеэ дүүргэв.

Коммунист нүхэр Смертин үгэ хэлэбэ. Буркоопсоюзай предприяти дээгүүр соёл сурталай хүдэлмэриин үшөөл һулаар табигдаһые тэрэ шүүмжэлхэдээ, хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө ажал хэрэгые гансал тоо, дүн хараад лэ сэгнэжэ болохогүй гэбэ. Хүмүүжүүлгын асуудал предприяти дотор муугаар шиидхэгдэнэ. Бидэнэр өөһэдынгөө хүнүүдые ёһоор мэдэхэгүй. Тэрэнэй ямар бодол сэдьхэлтэйе үшөө ойлгоогүй дээрэһээ эндүү алдуу гарганабди. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ Якимов магтаалда хүртэдэг, жэшээ болгон табигдадаг байгаа. Харин һүүлэй үедэ Якимов хамаран үргөө, өөрынгөө һанаһан лэ юумэ хэнэ, зоргоороо ороно гэбэ.

Горкоопторг, барилгын управлениин ажалай муу байһые нүхэд Степанов, Павлов гэгшэд тэмдэглэбэ. Буркоопсоюзай эдеэ хоолой олонхи предприятинуудта холодильник үгы, барилгын управлени холодильнигуудые мүртэйгөөр баринагүй.

Мүн нүхэр Цыдыпова хүмүүжүүлгын хэрэгтэ коммунистнуудай үүргэ тухай хэлэбэ.

Үгэ хэлэгшэд Добрынин, Буровицкая, Вылков, Скворцов, мүн бусадшье хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ байһан дутуу дундануудые элирүүлээд, тэдэниие дары усадхаха шухала гэжэ тэмдэглэбэд.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолнуудые ажабайдал, ажалдаа нэбтэрүүлжэ, дутуу дундануудаа усадхан, хүмүүжүүлгын асуудалые һайнаар табиха гэһэн шиидхэбэри Буркоопсоюзай коммунистнууд абаа.

Д. Колманов.

Түрүүшүүл тухай магтаал

АЛДАРТА НЭРЭЕЭ СУУРХУУЛХАЛ, НИКОЛАЙ

ХААНА, ЯМАР газарта ажалай халуун амисхал сорьёлноб, тэндэ сэдьхэл зүрхэнһөө урган гараһан дуунай аялга замхадаггүй. Теэд хэһэн эршэтэ ажалымнай үдэр бүри эрьен хаража, энеэбхилэн ородог наран доро хамсыгаа шуужа ажал хэнгүй, сэдьхэлһээ дуу дуулангүй яажа ябажа болохоб!

Үеынгөө нүхэр Николайтай һанаа сэдьхэлдэмнай үнинэй сугларһан һонинуудаа хубаалдан, Нарин-Заганай һүнэй фермын шэнэхэн байра тээшэ ошожо ябатарнай, солгёон годо дуунай аялга дуулдажа байгаа һэн. «Одоол залуугай эршэ хаба энээхэн дуун дээрэһээнь мэдэгдэнэ» гэжэ бодохо хоорондом, Николай зуг татан шагнаархаад, тон лэ зүрхэеэ долгилуулан хэлэбэ:

— Манай басагад һайхан лэ хоолойтой даа, ходол шагнажа байһайб гэхээр. Ажалдаашье ульгам бэрхэнүүд гээшэнь.

Дуун улам огсомоор зэдэлнэ.
Сэлгеэхэн Загамнай аршаантайл
юм,
Шэлынгэ хаяаһаа харьялдаг юм...

Ходорхой хүнды сээжын оёорһоо аршаан шэнги шэнхинэн гараһан энэ дуун шугы бургааһанай намаа дээгүүр дамжан, үргэн талын сэсэг ногоон дээгүүр үлхэлдэн, холо хүрэтэр суурьятана. «Тиимэ даа, аргагүй һайхан хоолойтойнууд. Үнэхөөрөөшье ажал дуун хоёр хаананшье сугтаа»—гэжэ бодоһоор, һүнэй фермэ хоюулаа хүрэжэ ерэбэбди.

Ажалай амта таниһан залуу нүхэд тухайгаа дуратайгаар хөөрэдэг аад, Николай өөр тухайгаа хэлэхэ болоходоо, үгэ үсөөнтэй, бэеэ баринги болоно. Үнэн дээрэ өөр тухайгаа хэлэхэ юумэн яһала тэрээндэ байха, теэд Николай халташье һайзагайрха зангүй бшуу.

Гурбан жэлэй урда Николай Дондукжапов сэрэгэйнгээ уялгата албые эрхимээр дүүргэжэ ерээд, совхоздоо юу хэхээ, ямар ажалда ороходёо бодомжолжо үзэбэ. «Манай Эхэ орон соо ямаршье ажал хүндэтэй ха юм. Мүнөө сагта эрэ хүнэй бүтээхэ ажалые эхэнэр хүн хэнэ бэшэ гү? Теэд хаана ажаллаа һаа, ехэ аша туһа асарха гээшэбиб? Наадажа суг үдэһэн Цыден Цыбикжаповни мүнөө һаалишан болошоод ябана. Һаалишанай ажалай үрэ туһань ехэ. Һаалишан болошоо һаа, би хэр ядалдаха гээшэбиб? Хари юушье шадангүй, хүнэй наадан, долооной доромжо боложо ябаа һаа эшхэбтэр. Тиигэнхаар түрүүн үхэр адуулаад туршаха болоо. Тиигэһээр һаалишадай зэргэдэ ябажа, үнеэ һаажа һураад, одоошье һаалишан болохом гэхэб».

Иимэ тобшолол тиихэдэ Николай хэһэн байгаа. Тэрэ үхэр адуулдаг болобо. Үхэр адуулха, харууһалха гээшэ харюусалгатай ажал. Юуб гэхэдэ, һайн бэлшээриһээ, шэмэтэй ногоотой газарһаа, уһалуури, зоотехническэ заабаринуудһаа боложо, үхэр һүеэ дээшэлүүлдэг, үдхэрүүлдэг ха юм. Николай ажалайнгаа оншые ойлгожо абаад, даажа абаһан үнеэдээ али болохо аргынь олжо байгаад, һайнаар харууһалдаг байгаа.

АЖАЛДАА оролдосотой бэрхэ хүбүүнэй партиин гэшүүндэ кандидадаар абыт гэһэн мэдүүлгыень совхозой партийна эхин организаци суглаан дээрээ хаража үзөөд, нэгэн дуугаар тэрэнэй хүсэлэлые хангаа бэлэй. Эндэ тиихэдэ Николай хэзээнһээ хойшо һанажа ябаһан һаалишан болохо гэһэн хүсэлөө сэхэ руунь хэлэбэ.

Иигэжэ Николай Нарин-Заганай фермын залуу һаалишадай дэргэдэ батаар жагсаа һэн.

...Тэрэ гэһээр жэл үнгэрөө. Энэ үе соо Николай Дондукжаповай туйлаһан туйлалта ехэ: үнгэрэгшэ июль һарын дүнгөөр үнеэн бүриһөө 860 литр һү һаажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ тараа.

Тус фермэ дээрэ республика соогоо холо хүрэтэр суурда гараһан һаалишад Дармаева Д., Гармаева Д. гэгшэд хүдэлдэг. Дүршэлтэй бэрхэ һаалишадай баян дүй дүршэлһөө, үльгэр жэшээһээ нилээн ехэ юумэ һураа. Мүнөөшье Гармаева Дулма эрхимлэжэ ябана. Июль һарын дүнгөөр тэрэ үнеэн бүриһөө аяар 1030 литр һү һаагаа ха юм. Тиихэдэ түрүүшынгээ жэл хүдэлжэ байһан залуу һаалишад Воробьева Таисия, Пурбуева Вера гэгшэд туд тудтаа 884 литр һү үнеэн бүриһөө һаагаа.

Нарин-Заганай фермынхид урдаа шанта харюусалга, үндэр зорилго табижа, Мухар-Шэбэрэйнгээ үйлэдбэриин управлени соо һү һаалгаар түрүү һуурида гаража, дамжуулгын Улаан тугта хүртэжэ үзэхэ гэжэ эрид шиидэһэн байгаа.

Дамжуулгын Улаан туг! Иимэ хайрада хүртэхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Хамаг арга боломжоёо элсүүлэн, хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэ хэрэгтэй ха юм. Фермые даагша Жамьян Цыбиков, залуу зоотехник Владимир Тарнуев, залуу коммунист Николай Дондукжапов түрүүтэй фермэ дээрэ бии байһан бүхы арга боломжоёо элирхэйлжэ, хараадаа абаад, илалта туйлажа шадахабди гэжэ һаалишадтаа ойлгуулаа һэн.

Суг адуулагдадаг, һаагдадаг 190 толгой үнеэдээ 4 адуулагшадтаа хоёр ондоо болгон таһалан хубаажа, амяарайнь адуулха, һааха гэлсэбэ. Үнеэдээ үдэрэй гурба дахин һааха, ходо уһалха, үдэр һүнигүй адуулха гэһэн шиидхэбэри абтаа һэн.

Гадна һаалишадай ажалһаа сүлөө сагаа сэнгэлигээр үнгэргэхэ хэрэгтэ анхарал хандуулагдаба. Ажалай һүүлээр хэншье кино хараха, танцада ошохо, лекци шагнаха дуратай байдаг ха юм. Илангаяа залуу ябахада һонирхохо, хараха юумэн олон байдаг шуу. Энэ асуудал тушаа онсо анхарагдаа гээшэ.

МАЛШАДАЙ дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа, уласхоорондын, орон доторхи һүүлэй һонинуудые дуулгажа байхаар нүхэр Тарнуев 1-дэхи отделениин парторг нүхэр Дымбрылов хоёрто даалгагдаа бэлэй. Тэдэнэрнай даалгагдаһан ажалдаа анхаралтайгаар хандажа, ажабайдалтай нягта холбоотойгоор хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдэнь, удха түгэлдэр, һонирхолтой боложо үгэдэг байгаа.

Республикын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, Нарин-Заганай фермынхид гүрэндөө һү тушаалгаар абаһан дээшэлүүлэгдэһэн уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, управлениингаа дамжуулгын Улаан тугта одоошье хүртэхэ эрхэ олобо.

—«Путь Ленина» колхоз энэ Улаан тугые хахад жэлэй турша соо хэндэшье үгэнгүй барижа байгаа. Таанадай шэн зоригто ажалаараа шалгаржа, тэдэнэй барижа байһан Улаан тугые буляан абажа шадаһандатнай баярые хүргэнэм, — гээд, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин хүдөөгэй парткомой секретарь Цыбиков дамжуулгын Ул... дэхи малшадта барюулха...

— Бидэ дамжуулгын... тугые алдахагүйн түлөө... лаа гамнахагүйбди. Ав... соо үшөө ехэ һү һаажа... тушааха уялга абанабд... фермые даагша Жамья... малшадай нэрэһээ мэдүү...

Энэ нангин уялгаяа... рэнь эдэнэрэй бэелүүлхэ... Юуб гэхэдэ, үнеэдынь ш... дам тэжээлээр гүйсэд ха... һайн бэлшээридэ адуула... нөө һаалишад өөһэдынгөө... ригдаһан горох сабшажа... рээ үнеэдээ эдеэлүүлнэ,... лэгдэһэн ешмээн үгэлсэн...

Хуушанай адуулагшад... лова Бальжима, Цыбикж... гэгшэд бэлшээри һайнтай... даар үдэр һүнигүй... адуулжа, шадал соонь... һайшаалта уялгаяа... дүүргэхэ хэрэгтэнь өөһэ... битые оруулалсана.

Гансашье үнеэ һубай... түлөө зоотехник В. Та... оролдолго гаргана. Тэрэ... ороондо орохо хаһые нар... саг соонь малаа искусс... гаар үрэжүүлдэг.

Һаалишадай энэ колле... этэй, нэгэ хүн шэнги. ... хара ами хаража, буруу ... рим нэгэнэй орохоёо һа... тэрээндэ нүхэр ёһоной ... шүүмжэлэл хэжэ, алду... доронь зайсуулжа шада... нэйнгээ ашаар лэ упра... Улаан тугта хүртэһэниин... даа.

...Үдэшын һаалганшье... үнеэд үүгэнэлдэһээр, һүни... ридэ һубариһаар гарана. ... шааһан һаалишадшье хү... той дорюунаар хөөрэлдэ... руугаа гэшхэлэлдэнэ. Са... үмдэһэн Николай һаалиша... шаажархёод, баяртай шар... һэран, хорёоһоо гаража...

— Мүнөөдэр үнеэн б... литр хүрэтэр һаабаб. ... бүри эды шэнээн һү хаа... абаһан уялгаяа урид ... лабтай, — гэжэ тэрэ о...

Николай Дондукжапов ... рын дүнгөөр үнеэн бү... 1030 литр һү һааха, ... хим һаалишан Дулма Гар... жомоо хүсэхэ гэһэн зори... луу коммунист, һаалиша... Николай һанаһанаа абаж... һандаа хүрэхэл байха гэ... дана.

Ажалшье дүүрэжэ, с... Үдэншьегүй баһал басагад... аялгата дуун зэдэлшэнэ... ажалайнгаа һүүлээр эль... гон эдэ басагадай дуула... гоёб даа! «Дуулагты ба... ханаар дуулагты, дуун ... лай халуун хани бшуу... тэдэндэ хэлэхэ хүсэл ту...

Ц...

Бэшүүр, Шэбэртэ нютаг...

100 МЯНГАН КИЛОВАТТ ХҮСЭТЭЙ

«Ланг» гэдэг машина бүтээлгын заводой коллектив 100 мянган киловатт хүсэтэй паровой турбина бодхоожо эхилээ. Энэнь Венгриин эгээ хүсэтэй түрүүшын турбина юм. Мүнөө болотор тэндэ 50 мянган киловатт хүрэтэр хүсэтэй турбина хэгдэдэг байгаа. Шэнэ турбина хэжэ байһан Венгриин конструкторнуудай, машина бүтээгшэдэй ехэ амжалта энэнь болоно гээшэ. Комаром областиин Банхидада энэ турбинань тодхогдохо.

ЭРХИМ ШАНАРТАЙ ГАЗ

Байгаалиин газ нефть шэнги Румыниин ехэ баялиг болоно. Энэнь эрхим һайн шанартай. 99 процентнь метан, серын холисогүй.

Үйлэдбэриин гол хэрэгсэлнүүдэй гүрэнэй мэдэлдэ оруулагдалганай һүүлээр, 1948 ондо арадай-демократическа гүрэн байгаалиин энэ баялигые эрхимээр хэрэглэхын түлөө ехэ анхарал табяа. Үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ һураггүй ехэ газ абтадаг болоһон байна. Мүн газ дамжуулдаг түхеэрэлгэнүүд үргэдхэгдэбэ.

Байгаалиин газые тусхай хубилалтада оруулжа, Румынида эдхэй дээрэ түрүүшынхеэ формальдегид абтаһан байха юм. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада Румынида баригдаһан олон химическэ комбинат, заводуудта байгаалиин газ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Социалис оронуудаар

ДЭЛХЭЙН ДҮШЭН ОРОНУУДТА АБААШАГДАНА

«Булгарконсерв» гэдэг Болгариин предприятиин гаргаһан продукци Европын, Азиин, Африкын, мүн бусад дүшэ гаран оронуудта абаашагдана. Болгариин консервнэ промышленность мүнөөнэй шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. Тиигэжэ томатна пюре, алим жэмэсэй шүүһэн, компот гаргагдадаг байна. 1939 онһоо эхилээд 1961 он хүрэтэр Болгариин консервнэ промышленность дүшэ дахин ехэ, элдэб янзын продукци гаргадаг болоо. Иигэжэ тус промышленностиин гаргадаг продукци хилын саана гаргадаг зүйлнүүдэйнь 11 процентнь болодог юм. Илангаяа сэбэрлэгдэһэн помидор, томатна пюре, овощёор хэһэн консервэ, салат, джем, хатаагдаһан, хүргэгдэһэн алим жэмэс, овощ гадаадын оронуудта һайшаагдадаг.

ПОЛЬШЫН ТУГТАЙ СУДНАНУУД

Худалдаа наймаанай, хүн зоной һуудаг, загаһа баридаг, элдэб аюулһаа абардаг, научно-шэнжэлхы хүдэлмэри хэдэг 1230 суднанууд Польшын туг намилзуулан, дэлхэйн далай, океануудаар тамардаг байна. Польшын худалдаа наймаанай флодой эгээ ехэ суднань—«Бескиды» гэдэг 20.500 тонно шэгнүүртэй.

УРАН БЭЛИГТЭН УЛАМ ОЛОШОРНО

ГДР-тэ уран бэлигтэнэй шадабари үргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Республикада уран бэлигтэнэй 126 театр хүдэлнэ. Тэндэ 4 мянган ажалшад хабаададаг байна. Уран зохёол бэшэдэг хүдэлмэришэд 400 кружогуудта нэгэдүүлэгдэнхэй. 16.320 хүн зон драматическа 2 мянган бүлэгүүдтэ, кружогуудта ябадаг. Тэдэнэр заводой клубуудта элдэб наада харуулдаг байна. Хэрбээ 1958 ондо республикада уран бэлигтэнэй 250 киностуди байһан һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 450 болоо.

Библиотекэһээ ном абажа уншадаг хүнүүдэй, элдэб концерт, выставкэ харадаг, театрта ябадаг хүнүүдэй тоо он жэлэй үнгэрхэ бүри улам улам олошорно. Литература, искусствын шанда хүртэһэн ажал ябуулагшадай зохёолнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ арадай предприятинуудай 60 гара мянган хүдэлмэрилэгшэд хабаадаһан байна.

Германиин Демократическа Республикын һая бии болоһон социалис город Эйзенхюттенштадт город улам ехэ, гоё һайхан боложо байна. Шэнэ кварталнууд, сквернүүд бии болоно. Городто дүтэхэн оршодог ехэ металлургическа комбинадай хүдэлмэришэд, алба хаагшад эндэ ажаһуудаг. Зураг дээрэ: городой гол үйлсэ.

АДН ТАСС-ай фото.

ТЕЛЬМАНЭЙ ДУРАСХААЛДА

БЕРЛИН. (ТАСС). Немец хүдэлмэришэн ангиин вождь Эрнст Тельман 1944 оной августын 18-да Бухенвальд гэдэг нацистска концлагерьта харата муухайгаар алагдаһан юм. Мүн фашизмда эсэргүү тэмсэл ябуулдаг Рудольф Брейтшейд мүн лэ энэ концлагерьта үхэһэн байгаа. Немец ажалшад эдэ гайхамшагта түлөөлэгшэдэйнгөө дурасхаалые хүндэлнэ. Тельманиие алаһанһаань хойшо 19 жэлэй гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, Бухенвальдда бодхоогдоһон хүшөөгэй хажууда баглаа сэсэгүүдые табилган болобо. Немец хүдэлмэришэн ангиин вождиин захяа заабаринууд ГДР-тэ бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн А. Брейтигам тэндэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

Ороноймнай областьнууд...

мэдээсэл

366 БААТАРНУУДТАА ХҮШӨӨ БОДХООБО

СТЕКСОВО һуурин, (Горьковско область). **(ТАСС-ай корр).** Стексовскэ колхозой олон гэшүүд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ фронтын элдэб участогуудта Эхэ ороноо хамгаалжа дайлалдаһан байна.

Өөһэдынгөө нютагайхидай эрэлхэг тэмсэлые колхозойхид мартадаггүй. Стексово һууринай тэг дундань 5 метр үндэртэй дурасхаалта хүшөө колхозой зөөреэр бодюхоогоо. Тэндэнь эб найрамдалай, хүн зоной ... галай түлөө ами наһа... 366 баатарнуудай нэрэ...

ШЭНЭ СОРТЫН ШЭ...

ЛЕНИНГРАД. **(ТАСС-...)** Ураалай биолог-се... Л. И. Вигоров тарим... ургадаг шэниисые ол... туршада ниилүүлэн та... нэ сортын шэниисэ би... Шулуутай, шииг нойто... газарта ургахадаа, энэ... хагүй байна.

Зарим ороoһондонь ... цент хүрэтэр белок ... витамин ехэтэй.

Малай түлжэлгэ—харууһанай хүсэн

Замай залуурщанай габьяата ажалай дүй дүршэлһөө

...агтын тракт гэжэ алдарша... ...рдам харгыгаар табилуул... ...иислэл хотоёо хүрүүтэй ...латнай шоссейн хоёр та... ...тарган тобир, үүлтэр һайн... ...омонууд үнеэдэй ногоо шэм... ...н, яаралгүйхэн ябахыень ...ог байхат.

— Энэмнай хэнэй үнеэд бэ?— суггаа ябаһан харгынтнай асууҗа болохо.

— Буряадай хүдөө ажахын ...тудай һуралсалай туршал... ажахын мал даа,—гээд ха... ...жашье байхат. Сэхынь хэ... ...э, энэ ажахые мэдэхэгүй ...сөөн ха юм даа. Республи... ...ай колхозууд болон совхо... ...й малшад, мэргэжэлтэд, хү... ...рилэгшэд хүрэтэрөө эндэ ...г, тэндэхи малшадай ажал... ...ь танилсадаг, тэдэнэй дүй ...олыень халан абахые хүсэ... ...шуу.

...раньшье буруу бэшэ. Тус ...ын бэрхэ малшад залуу мал, ...аяа тугал буруу, ехэ түр... түлжүүлжэ, томо болгодог ...тар ехэ мэргэжэл шадаба... болонхой, республика до... ...суурхадагынь мэдээжэ. Эн... ...лжүүлэгдэһэн тугалнууд 6 һара гүйсөөд байхадаа 160 килограмм, жэлтэйдээ 280—320 килограмм татадаг юм. Хэрбээ 14 һаратай болоходонь шэгнээ һаа, 4 центнертэ дүтэлдэг байха.

Иимэ жэшээнэй амжалта дүй дүршэлөөр баяжаһан тугалшан Надежда Александровна Бронниковагай габьяата ажалай аша үрөөр туйлагдана. Надежда Александровна энэ ажахыда малшан болоно хүдэлжэ эхилһээр гушаад шахуу жэл болоо, тэрээнэйнгээ ехэнхиень тугалшанаар ажаллаа. Энэ үе соо тэрэнэй гараар мянга гаран тугал түлжүүлэгдээ бшуу.

Надежда Александровна ажахынгаа үнеэдүүдые бултыень шахуу танидаг юм. Теэд эдэ үнеэд анханда энэл эхэнэрэй түлжүүлһэн тугалнууд лэ. Тэрэнэй багадань һайнаар түлжүүлээд ехэ болгоһон үнеэд мүнөө шэгнэхэдэнь захаһаа 600 килограмм татадаг байна. Зарим нэгэ хүнүүд, үнгэрхэдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд һуралсалай туршалгын ажахын эрхэ байдал ондоо ха юм даа, малайнь үүлтэр һайн, тэжээлээр ядалдадаг бэшэ гээд хөөрэлдэдэг гээшэ. Үнэндөө тэрэ тиимэ бэшэл даа. Мүнөө алишье колхоз, совхозые абаад үзэе, бүгэдөөрөөл һайжаруулагдаһан үүлтэртэй үхэртэй болонхой ха юм.

Нүхэр Бронниковагай ажалай дүй дүршэлһөө адаглаад үзэхэдэ, малай томо бололго, ашаг шэмынь дээшэлэлгэ ямаршье үүлтэрэй байг, имагтал малые нарайһаань эхилжэ һайнаар харууһалдагһаа, зүбөөр, һайн тэжээлээр эдеэлүүлдэгһээ болодог гэжэ тодорхойлогдоно. Жэшээнь, манай ажахытай нэгэдээгүй байхадаа Лазогой нэрэмжэтэ колхозой үхэрынь жэжэхэнүүд, туранхайнууд, өөдтэй һүшье үгэдэггүй байһан юм. Анхандаа тэдэнэй байһан үнеэдһээ мүнөө абтаһан тугалнууд өөрэгүй түргөөр томонууд болоод лэ, ашаг шэмээр элбэг үнеэд болоод ябадаг лэ даа.

—Элүүр энхэ, томо мал болгохо гэжэ бодоол һаа, тугалые эхэһээ унахаһаань эхилжэ, томо үхэр болобо гэжэ тоолоторнь тон һайнаар лэ харууһалха хэрэгтэй юм,—гэжэ Надежда Александровна ходо хөөрэдэг гээшэ. Тиихэдэ тугаллаха болоһон үнеэдэй хойноһоо баһал һайн харууһан хэрэгтэй.

Тиимэһээ манай ажахын малшад үнеэ түрэхэһөөнь арбаад үдэр урид үнеэдэй түрэдэг тусгаар байра соо оруулдаг. Тэрэ үдэрһөө хойшо һаалишан тугалшан хоёр түрэхэ үнеэ суг харууһалдаг гуримтай. Энэл үеһөө эхилжэ, тугалые түргөөр түлжүүлхэ тэмсэлээ нүхэр Бронникова эхилдэг байна.

Түрүү тугалшан абаһан тугалайнгаа ямар эхэ, эсэгэтэй байһан угыень хуу мэдэжэ абадаг. Тэрэнь тугалаа түлжүүлхэ ямар нэгэн арга шэлэн абахадань туһалдаг зэргэтэй. Тугалайнь байрада ороходо сэбэр, агаарынь арюун, дэбдихэрынь хуурай, нэгэ янза температуратай—иимэ байдаг.

Надежда Александровна өөрынгөө ажалда ямар нэгэн шэнэ юумые нэбтэрүүлхые хододоо оролдодог хүн. Жэшээнь, хэрбээ урдань тугалые ами аминдань клеткэ соо хоёр һара соо байлгажа түлжүүлдэг гуримтай байгаа һаань, мүнөө арбан хоног сөөл амяарайнь байлгадаг. Удаань хамтын клеткэ дотор оруулдаг. Тугал бүлэг бүлэгөөрөө, олоороо байхадаа бэень түргөөр түлжэдэг, эдеэлхэдээ абьяастай болодог. Тэрэньшье зүб. Нарай тугалнууд ехэнүүдэйнгээ юумэ эдихые харахадаа, тэдэнээ һажаажа, тэжээл шэмхэлжэ захалдаг, тэрэнэй амтынь танидаг байна бшуу.

Һара бүхэндэ нүхэр Бронникова мэргэжэлтэдтэй хамта тугал бүхэнии нарин шалгажа үзэдэг, шэгнэдэг, үбшэнтэй гү, али шадал муутай тугалнуудые тодорхойлжо, тиимэнүүдые тусхай харууһан доро табидаг, һайнаар эдеэлүүлдэг, аргалдаг гээшэ. Игэжэ харууһалхада тугал бүхэн сүүдхэ бүхэндэ 600—1000 граммаар шэгнүүрээ нэмээжэ байдаг. Иимэ хэмжээтэйгээр тугалай шэгнүүр сүүдхэ соо нэмээлгэн гансал ехээр тэжээл тэдэндэ үгэдэгһөө болоно бэшэ, харин һайнаар бэлдэгдэһэн, буйлуулагдаһан тэжээлые зүбөөр, нэгэ сагта, тусхай хэмжүүртэйгээр эдеэлүүлдэгһээ гол түлэб дулдыдана.

Һая гараһан нарай тугалда түрүүшын арбан хоногой туршада сэбэрхэн, дулаахан эхынь уураг уулгадаг. Зүгөөр тугалай тэнжэжэ, хүл дээрээ бодожо, талмал ябадаг болоторнь тэрээндэ юумэ эдюулжэ огто болохогүй гэжэ нүхэр Бронникова хэлэдэг гээшэ. Тэрэньшье тон зүб. Тугалай хото, гэдэһэн хадаа имагтал тэрэнэй ябажа эхилхэһээ захалан хүдэлжэ, эдиһэн уурагаа буйлуулжа шадаха аргатай болодог шуу. Энэ гурим баримталхада, уурагаар тэжээгдэжэ байха үедөө тугал доторoo үбдэхэ, шэшэхэ ушарта дайрагдадаггүй зэргэтэй.

Саашадаа тугалай наһажаха бүри тэжээлэйнь рационд машиналагдаһан һүнэй орондо эрхэ бэшэ обёосой кисель оруулха. Тэрэ үедэ уһанда эдеэшүүлэгдэһэн гашуун үрмэдэһэ уулгажа эхилхэдэ һайн. Энээнии уулгахада тугалай гэдэһэнэй эдеэ болбосоруулга, шэнгээсэ улам һайжардаг, шэшэхэ ушар зайсуулагдадаг байна. Тугалай һүөөр тэжээгдэхэ үедэ, зургаа һара гүйсэтэрнь үдхэн һүнэй орондо уурагаар хооллуулжа байбал ехэ һайн гэжэ нүхэр Бронникова хэлэдэг. Юундэб гэхэдэ, уураг үдхэн һүн хоёрой үнэ сэн ондо ондоо ха юм. Тиимэ тула тугалай шэгнүүрэй нэмэсэ һураггүй хямда гаргашатай боложо үгэхэ зэргэтэй байна.

Надежда Александровна тугалшанаар хүдэлжэ байһан үедөө тон үсөөхэн тугал гарзалуулһан байха. Иимэ амжалта энэ малшан гансата туйлаа гэжэ хэлэхын аргагүй. Түрүүшын үедэ ядалдадагшье, хүндэ хүшэршье ушарнууд, ойлгогдоогүй юумэнүүд али олон үзэгдэгшэ һэн гэжэ тэрэ хөөрэдэг. Мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхын түлөө, тугал түргөөр түлжөөхэ арга олохын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаа ха юм даа.

— Минии хүдэлмэридэ мэргэжэлтэд ехэл туһа хүргэдэг, һайн заабари үгэдэг юм. Тэрэнэйл аша туһаар тугал түргөөр түлжүүлхэ арга шудалааб. Нэн түрүүлэн хүдөө ажахын институдай доцент Константин Ёрмолаевич Ильиндэ баясхалан хүргэхэ уялгатайб,—гэжэ Надежда Александровна хөөрэдэг.

Теэд өөрөө нүхэр Бронникова урдахяа хараад лэ ябадаг хүн бэшэ. Тэрэнэй дүй дүршэлдэ хүдөө ажахын институдай студентнэр-практикантнууд тон шуналтайгаар һурана. Тэдээндэ үнэн зүрхэнһөөл хуу ойлгуулжа үгэхые оролдодог юм. Ганса студентнэр бэшэ, харин республикымнай колхоз, совхозуудай тугалшад хаа хаанаһаа ерэжэл байдаг. Һургаалынь һайса хадуугаад лэ бусадаг шуу.

Надежда Александровнагай габьяата ажалынь тэмдэглэн, 1960 ондо тэрээндэ «Республикын эрхим тугалшан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон. 1961 ондо «РСФСР-ай хүдөө ажахын социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан. Нүхэр Бронниковагай сээжые ВДНХ-гай хоёр бага медаль шэмэглэдэг.

Хэдышье наһажаал болоо һаа, ажал хүдэлмэридөө тухашардагшье һаа, Надежда Александровна мэргэжэл шадабаряа үшөөл баяжуулха, эрдэм ухаанай туйлалтануудые шудалха, шэнэ юумые ажалдаа нэбтэрүүлхэл гэжэ эрмэлзээжэ ябадаг эхэнэр. 1963 ондо Ивалгын арадай университедэй дэргэдэхи малшадай хоёр жэлэй курса энэ нүхэрнай дүүргээ.

Иимэл даа, республикымнай мэдээжэ тугалшан, замай залуурщан Надежда Александровнагай ажалай баатаршалгын зарим тэды дунгүүд.

Л. Гармаева,
ветеринарна врач.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ЗАЛИРШАГҮЙ АЖАЛ

АМЖАЛТА ТУЙЛАГДАХА

...ай ажабайдал наһанайнь ...р бэшэ, харин хэһэн хэрэ... ...толодог юм гэжэ ехэл ...лсэдэг байна. Юрын һаа... ...Галина Матурова тухай ...гөө эгээл энээнһээ эхилхэ... Мүнөө тэрэ басаган үшөө гурба хүрөөдүй ябана. Гэ... тэрэнэй хэһэн ажалынь ехэ юм. «Эрдэм» совхозой ...гын һү һаалиин фермэдэ ...ургаадахи жэлээ һаалиша... ...хүдэлмэрилжэ байна.

...7 ондо арбан долоотой Га... ...арбан үнеэдые даажа абаад, ...э һаажа эхилээ һэн. Тү... ...нхеэ үнеэ һаажа, һү ту... ...ндаа юм гү, али фермын ...эрилэгшэдэй урин дулаа... ...угтаһандань юм гү, Галина ...э хэлэшэгүй ехэ баярай ...до абтаа һэн. Тэрэ үнинэй ...шад Намсалма Доржиева, ...а Бадмаевагай үнеэдээ ша... бэрхээр һаахыень харадаг «һаалишанай ажал баһал ...холтой юм ха» гэжэ залуу ...н анхандаа бододог байгаа.

...шэлэншье ажалһаа бусажа ...дань, ямар бэ даа нэгэ шэнэ ойлгожо, мэдэжэ абаха гэ... ...анаа бодол басаганай тол... ...гарадаггүй һэн. Тэрэ гэ... ...э хойшо эгэ зургаан жэл ...бэ. Галина энэ хугасаа соо ...шанай ажалай орёо бэрхэ... ...е һаа, хүндэтэй мэргэжэ... ...үсэд һайнаар шудалжа ша...

...ай залуушуул юугээрээ ...тайб гэхэдэ, тэдэнэр Эхэ ...нгоо урда өөһэдынгөө үүр... ...алые һайса мэдэжэ, тэрээ... ...ндэрөөр сэгнэжэ ябадаг. ...а Матурова эгээл тиимэ за... ...уулай нэгэн юм. Ленинскэ ...молой гэшүүн, совхозой һаалишадай нэгэн Матуро... ...гэжэ хөөрэнэ:

Ямаршье ажалые эгээл ту... ...ээр хэжэ эхилхэдэ бэрхэтэй ...г ха юм даа. Намтай эгээл ...ушар болоо һэн. Теэд нам... ...а нүхэдни ходо туһа хүргэ... ...айгаа. Илангаяа Дугарма ...евае хойноо дахуулжа, шэ... ...эргэжэлдэ һургаһыень би ...хагүйб. Би комсомолой гэ... хадаа нютагайхидайнгаа ...анхарал оролдолгын аша ...дүүрэн харюулжа, түрэл ...здоо үнэн сэхээр ажалланаб. ...ыень харюулхаб... Ехэл зохидоор, зүбөөр Галина басаган хэлэнэ даа. Энээндэнь ондоо юушье нэмээжэ болохогүй. Игэжэ аха нүхэдэйнгөө аша туһыень мартангүй, һайн ажалаараа харюусаха гээшэ үнэн сэхэ хэрэг шуу. Эгээл тиимэһээ Галина Матурова совхозойнгоо малшадай дунда хүндэтэй һаалишан болоно шадаа ха юм. Нёдондо Г. Матурова һаамхай үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү һаагаа һэн. Долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлдэ үнеэн бүриһөө 2100 килограмм һү һааха гэжэ тэрэ уялга абанхай. Жэлэй эхинһээ хойшо тэрэ үнеэн бүриһөө 1200 литр һү мүнөө һаагаад байнхай.

— Үнгэрһэн хабарнай ехэл бэрхэшээлтэй байгаа даа. Үбһэ тэжээл дуталдажа, манние ехээр зобоогоо. Гэбэшье адууһа малнай үхэл гарзагүй, яһала бараг гаралсаа гээшэбди. Мүнөө зунай сагта үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ арбан килограмм һүн абтана,—гэжэ Галина хөөрэнэ.—Юрэдөө энэ жэлдэ абаһан уялгаяа заатагүй үлүүлэн дүүргэхые оролдожо байна гээшэб.

Зүб даа! Комсомол энэ басаган хэлэһэн үгэдөө эзэн ёһоор хандажа, социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэл байха гэжэ найдагдана.

2. БАТА АЛХАМ

Арбан жэлэй саада тээ зунай нэгэтэ үглөөгүүр «Победа» колхозой гахайн фермэдэ залуухан басаган хүрэжэ ерэбэ. Бишыхан поршоонхонуудай урагша хойшоо гүйлдэхэдэ, тэрэ басаган «яагаа хөөрхэн амитад гээшэб» гэжэ ехэтэ зохидшоогоо һэн. Нааранашье эндэ хүдэлөө һаа, һонирхолтой ажал байна гэжэ шиидэбэ. Туршаад үзэхэл байна.

Тэрэ үглөөнһөө хойшо Наталья Некипелова гахайшанаар ажаллажа ороо һэн. Түрүүшын үдэрнүүдтэ залуу басагые бэрхэшээлнүүд яһала угтаһан байха. Теэд Наталья эдэ бэрхэшээлнүүдһээ тунхаряагүй. Түрүүшын үдэрһөө тэрэ гахайшанай мэргэжэлые ханамжатайгаар шудалжа эхилээ һэн.

— Наташамнай ажалша бэрхэ басаган байна даа,—гэжэ гахайшад хөөрэлдэдэг болобо.

Саг жэлнүүд мэдэгдэнгүй үнгэрнэ. Мүнөө Наталья Некипелова управлениин түрүү гахайшадай нэгэн болонхой. Тэрэнэй хүдэлдэг фермынхид коммунис ажалай бригада гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Энээндэ залуу гахайшанай ехэхэн хубита байха.

Арбан жэлэй хугасаа соо гахайшанаар хүдэлхэдөө, Наталья Некипелова баян дүй дүршэлтэй, өөрынгөө ажалые табан хургандаал мэдэдэг болонхой. Энээн тушаа Бага-Куналейн сельсоведэй түрүүлэгшэ Матрёна Петровна Маркова иигэжэ хөөрэнэ:

— 1958 ондо «Победа» колхоздо гахайнууд, илангаяа поршоонхонууд, олоор гарзалжа эхилһэн юм. Иимэ байдалһаа түргэн гарахын тула, ямар хэмжээ абаха хэрэгтэйб гэһэн хөөрэлдөөн эндэ яһала гараа бэлэй. Зариманиинь эндэмнай боомо үбшэн, нүгөөдүүлынь хадьха үбшэн дэлгэршоо гэжэ суу тараагаа һэн.

— Гахайн үбшэнһөө һэргылэмжын тарилга поршоонхонуудта хэбэл, эдэнэр иитэрээ үхэхэгүй һэн,—гэжэ Наталья хэлэбэ. Мэргэжэлтэдэй һайса шалгажа үзэхэдэ, гахайшан Некипеловагай дурадхал тон зүб байһаниинь элирээ һэн.

— Имэл бэрхэ, ажалаа һайн мэдэдэг хүн гээшэл даа,—гэжэ Матрёна Петровна хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Колхозоймнай залуушуул яһала ургажа, хүмүүжэжэ байна. Наташамнай мүнөө КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтанхай. Энэ жэл Наталья Некипелова өөрынгөө хани басаган Лидия Монастыршинатай эхэ гахайнуудые харууһална. Жэлэй эхинһээ хойшоо 600-гаад поршоонхонуудые абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлнэ. Энэмнай эхэ гахай бүхэнэй арбан поршоонхо болоно бшуу.

Гол эхэ гахай бүриһөө 20 поршоонхо абаха гэһэн уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө Наталья Некипелова хүсэ шадалаа гамнангүй оролдоно.

Л-Д. Гомбоев.
Мухар-Шэбэр.

Мүрысэн хүдэлхэдэ урматай...

Эндэ үбһэ хуряалгын түрүүшын үедэ хура бороотой байжа, энэ шухала хүдэлмэридэ ехэхэн һаад ушаруулаа. Мүн Баргажан гол һабаһаа гаража, сабшалангай нилээд ехэ газар уһанда абташаһан байна. Тиимэһээ эндэхи Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлени, партком үбһэ элбэгээр бэлэдхэхын ударна декадник соносхоо һэн. Энэ декаднигта илажа гараһан звено, бригадануудта дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулха гэжэ шиидээ.

Эмхидхэлэй энэ хүдэлмэриин аша үрэ уданшьегүй харюулагдажа эхилбэ. Август һарын түрүүшын хахадта урда үдэрнүүдэйхидэ орходоо нилээд ехэ үбһэн бэлэдхэгдээ. Илангаяа һаалиин 2-дохи фермын коллектив үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө бүришье эмхитэйгээр бэелүүлнэ. Эдэнэр үнгэрөөшэ арбан хоногойнгоо үбһэ хуряаха даабарие 110—115 процент дүүргээ.

Мүн Д. П. Дамбиевай, Д. С. Очировай, Урбановай эрхилдэг тэжээл бэлэдхэхэ звенонууд үбһэ хуряалга дээрэ горитойхон амжалта туйлана. Эдэнэртэ арбан хоногой хугасаа соо үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэһэнэйнь түлөө мүнгэн шан барюулагдаа.

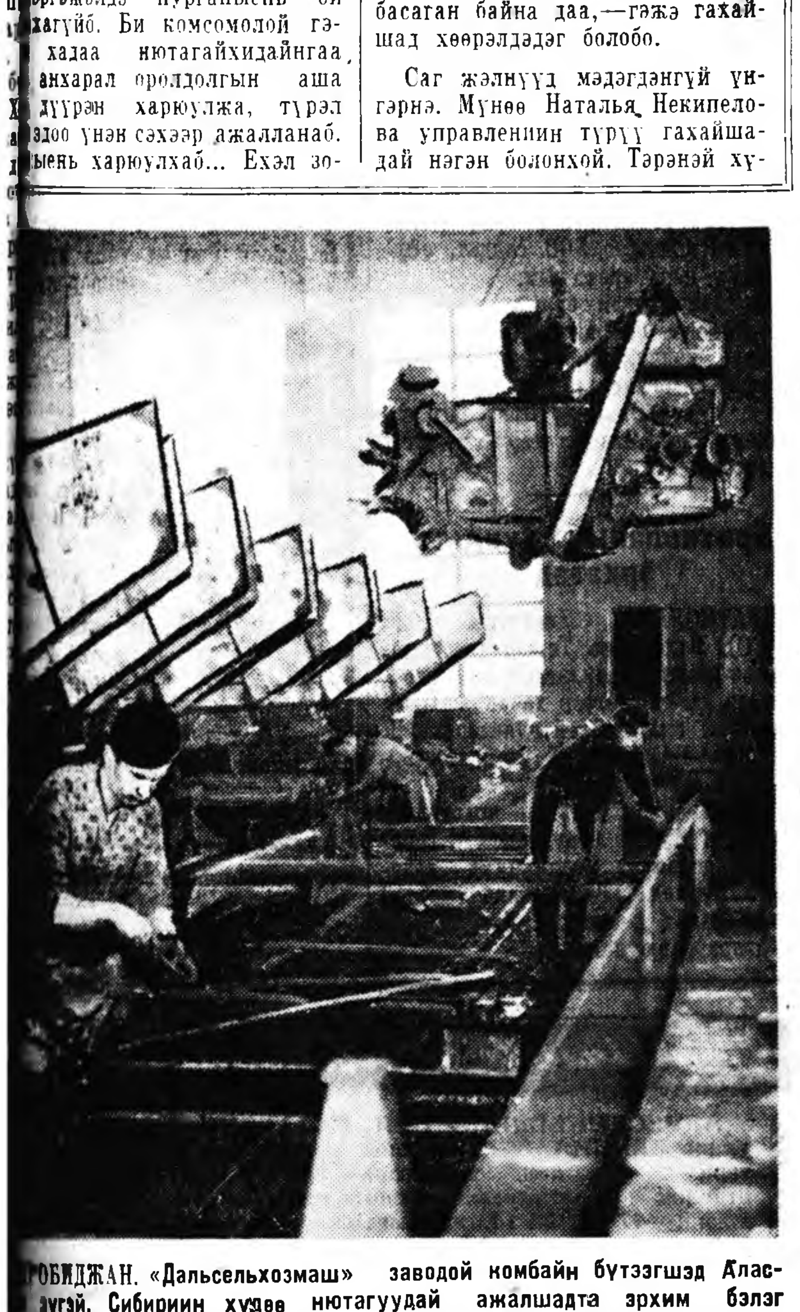
Эндэ механизаторнууд Дамба, Владимир Мункуевтан, тракторна косилка дээрэ ажалладаг Валерий Будаев, Владимир Цыренов, Эрдэни Ринчинов, Бата Цыреннадмитов гэгшэд үбһэ сабшаха үдэр бүриингөө даабарие 130—150 процент дүүргэнэ **(Зураг дээрэ).**

Баянголой 11 жэлэй һургуулиин һурагша Валентина Очирова морин тармуур дээрэ ажаллаха зуураа, мүн лэ эдэнһээ дутуугүй амжалта туйлана.

Баянголой сабшалан дээрэ мүнөө томо гэгшын сомоонууд жэрылдэнэ. Эдэмнай үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан бүхы колхознигуудай ажалайнь амжалта гээшэ. Эндэ сомоо һурилэгшэд Дашицырен Дамбиев, Фёдор Будажапов, Николай Гармаев гэгшэд илангаяа һайнаар хүдэлнэ.

Мүнөө тус колхозой үбһэшэд үлөөшэ богонихон болзор соо үбһэ тэжээлээ бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхэ гэжэ унаһан малгайгаа абангүй, үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор ажаллана.

А. Мантаев.
Фотонь авторай.

...РОБИДЖАН. «Дальсельхозмаш» заводой комбайн бүтээгшэд Алас... ...зүгэй, Сибириин хүдөө нютагуудай ажалшадта эрхим бэлэг ...э. Бункертай, өөрөө ябадаг силос хуряадаг комбайн туршалга... ...ихаа бүтээжэ байна. Энэ машинань шииг нойто ехэтэйшье ...та ядалдахагүй юм. Зураг дээрэ: хабсаралгын цех соо.
ТАСС-ай фотохронико.

Хүгжэлтэ багатай оронуудай найдамтай тулгуури

(Социализм ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн)

Капитализмһаа социализмда шэлжэн оролго, коммунизмын батадхалга, тэрэшэлэн Ази, Африка, Латиин Америкын оронуудаар национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй тон ехээр үргэдэжэ байһан ушар мүнөө үе сагай гүнзэгы онсо илгаань болоно. Мүнөө сагай эдэ агууехэ хубилалтануудай хоорондоо таһаршагүй холбоо барисаатай, бэе бэеэ дахан дабшаха хуули ёһотой байһание ленинизм гэршэлэн харуулаа.

Коммунис болон хүдэлмэришэнэй 81 партинуудай түлөөлэгшэдэй нэгэн дуугаар баталан абаһан Мэдүүлгэ соо (1960 оной ноябрь) иигэжэ заагдана: **«Колонинууд болон дулдыданги оронуудай арадуудай империализмын дарлалта доороһоо сүлөөрхын түлөө тэмсэлдэнь дэлхэйн социализм шиидхэхы нүлөө үзүүлнэ. Социалис системэ сүлөөрһэн арадуудай бэеэ даанхай национальна хүгжэлтын найдамтай тулгуури болонхой. Уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ ехэ туһа хүргэнэ».**

Уласхоорондын хүдэлмэришэн анги, тэрэнэй тэмсэлэй туйлалта — дэлхэйн социалис системэ мүнөө үе сагай гол анхаралда байна гэжэ марксист-ленинецүүд булта мэдэрнэ. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн мүнөө, мүн ерээдүйдэшье бүхэдэлхэйн-түүхэтэ хэрэг шиидхэхэ хуби заяатай. Шэнэ ажабайдалтай болоһон бүхы оронуудтай бата бэхи нэгэдэл, харилсан туһалалсалга тэрэнэй саашанхи амжалтануудай гол арга боломжонуудай нэгэн болоно.

1957, 1960 онуудта Москвада болоһон зүблөөнүүдэй тон зүб хараа шугамһаа мүнөө Хитадай хүтэлбэрилэгшэд эсэслэн арсажа, өөһэдыгөө дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ эсэргүүгээр табиба. Ази, Африка, Латиин Америкэдэ болоно байһан национально-сүлөөрэлгын тэмсэл гол фронт, «дэлхэйн революциин добтолхы центр», «дэлхэйн революциин дүлэтэ хүсэнэй гол зоно» болоо гэһэн тэдэнэй «теоридо» эгээл иимэ сэгнэлтэ үгтэнэ. Империализм социализм хоёрой хоорондохи бэшэ, харин национально-сүлөөрэлгын тэмсэл империализм хоёрой хоорондохи зүрилдөөн мүнөө сагай дэлхэйн гол зүрилдөөн болоно гэжэ тэдэнэр батадхан хэлэнэ.

Иимэ хараа бодол хадаа хитад нүхэдэй дэлхэйн революцида хамааралсадаг зарим хүсэнүүдэй хубаарилые хубилган, национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй үүргые хэмгүйгөөр үргэжэ, тэрээндэ хабаадалсадаг дарлагша ангинуудые (буржуази, феодалнуудай зарим хуби) тус хүдэлөөнэй ударидагшад болгожорхин алдажа байһыень гэршэлнэ. Дэлхэйн революциин хүтэлбэрилхы хүсэн гансахан лэ хүдэлмэришэн анги байха ёһотой ха юм. Тиигэжэ КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе уласхоорондын пролетариадай хүдэлөөнһөө, дэлхэйн социалис системэһээ таһалдуулхые, национальна сүлөөрэлгын ба дарлагданги арадуудай хүгжэн һалбаралгын түшэг тулгуури байһан социалис системын үүргые доошолуулхые һэдэнэ. Түүхын бодото байдал, мүнөө үе сагай практика иимэ «теорие» буруушаана гээшэ.

Дэлхэйн социалис системын байгуулагдахатай хамта колониализмые эсэслэн илаха арга боломжо бии болоо. Советскэ Союз болон бусад социалис гүрэнүүд колониализмда эсэргүү тэмсэлые толгойлон, энэ тэмсэлэй саашанхи хүгжэлтые заажа үгэнэ. 1956 оной февральда болоһон КПСС-эй XX съездын трибуна дээрэһээ колониальна системые гүйсэд усадхаха тухай асуудал мүнөөдэрэй шухала зорилго болоо гэжэ анха түрүүшынхеэ соносхогдоо һэн. Энэ тобшолол олон марксистско-ленинскэ партинуудай съездээр, мүн тэдэнэй түлөөлэгшэнэрэй 1957, 1960 онуудта болоһон зүблөөнүүдээр һайшаан дэмжэгдэһэн байна. Колониализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдые элсүүлэн жагсаалгада социалис гүрэнүүдтэй, мүн капиталис гүрэнүүдэй хүдэлмэришэн ангиин революционно хүдэлөөндэ эдэ хүсэнүүдэй хани нүхэсэл болохо хэрэгтэ тэрэ тобшолол ехэ үүргэ дүүргээ.

Тиимэһээ Ази, Африка, Латиин Америкын оронуудта сүлөөрэлгын революциин гал дүлэн соробхилжо эхилһэн байна. Дарлагдагша арадуудай тэмсэл дайнай һүүлэй жэлнүүдэйхидэл адли иимэ ехэ хүсэтэй, айхабтар ехэ амжалтатайгаар урдань хэзээдэшье дүүрэдэг байгаагүй юм. Колониальна империнүүд үмхирэн унаа, тэдэнэй һүүри дээрэ таби гаран национальна шэнэ гүрэнүүд бии болоо. Мүнөө дэлхэйн газар дайдын 7,5 процент, хүн зонойнь оройдоо 1,5 процент колониальна дарлалта доро байһан гүрэнүүдтэ тудана. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн колониальна дарлалтые усадхаха һүүлшын шатада мүнөө оронхой.

Дэлхэйн бүхы хүн зоной гурбанай хоёр шахуу болохо арадууд имагтал социализмын асари ехэ туһаламжын ашаар иимэ амжалта туйлаһан байна. Хооһон хараалай ашаар бэшэ, харин социалис лагериин политическэ тон ехэ хүндэнь, сэрэгэй болон экономическа туһаламжань Зүүн-Урда Азиин, Арабуудай Зүүн зүгэй, Африкын, Латиин Америкын оронуудта эрхэ сүлөө байгуулха арга олгоо. Һүүлэй үеын ушар хэрэгүүд cooһoo абаад үзэхэ болоо һаа, Кубада болоһон арадай революциин илалта, тэрэние Америкын ээрхэг түримхэй империализмһаа хамгаалга; Гоа, Даман гэжэ газарнуудые Энэдхэг ороной өөртэеэ нэгэдүүлгэ; Индонезиин Баруун Ириантай нэгэдэлгэ; Йемен, Лаосой оронуудые дарлан мүлжэхэ тушаа империалистнуудай түсэбэй панхарууталга—эдэ бүгэдэ национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй тод лотомо гэршэ болоно.

Национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө, империализмда эсэргүү эрэлхэг тэмсэлдэмнай СССР эгээл ехээр туһална гэжэ колониальна дарлалтые үгы хэжэ байһан арадууд һайн мэдэнэ. Энэдхэгэй коммунис партиин Центральна секретариадай һаяхан толилһон мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «...Советскэ Союз, тэрэнэй правительство, тэрэнэй коммунис парти арадуудай колониальна дарлалтаһаа сүлөөрхын түлөө бүхэдэлхэйн хүдэлөөнэй эгээл хүсэ ехэтэ, үнэн сэхэ хамгаалагша болоно».

Капиталис оронуудай хүдэлмэришэн анги национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй үнэн сэхэ туһамарша болон бодоно. Франциин пролетариадай, тэрэнэй коммунис партиин бүхы аргаар туһалдаг байһыень вьетнамцууд, мальгашууд, алжирцууд, тунисцууд, марокканцууд мартахагүй. Тэрэшэлэн индийцууд, бирманцууд, цейлонцууд болон бусад оронуудай арадууд Англиин ажалша арад түмэнэй туһаламжаар британска колониальна империин дарлалтаһаа сүлөөрһэн байна. Голландиин коммунистнууд Индонезиин арадые колониальна дарлалтаһаа сүлөөлхын түлөө тэмсэһэн гээшэ.

Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнһөө, дэлхэйн социалис системэһээ таһалдуулха хараа шугам колонинууд болон дулдыданги оронуудай арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлдэ һаад ушаруулха байна гэжэ ойлгогдоногүй аал. Иимэ хараа бодол арадуудые колониальна дарлалтаһаа сүлөөлхэ хэрэгтэ тон ехэ аюул ушаруулжа болохо. Тиимэһээ энэ алдуутай хараа шугам хэзээдэшье дэмжэгдэхэ ёһогүй.

Агуу ехэ Октябриин илан мандаһанһаа хойшо империализмын колониальна системын үхэлтэ замаар һандаран унажа эхилһые ажабайдал элишэлэн харуулна. Имагтал социализмын хүгжэн бэхижэһэнэй ашаар колониализмые усадхаха арга боломжо бии болоо. **«Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй дабшалта доро колониальна дарлалтын хүмэрин уналга—өөрынгөө түүхэтэ удха шанараар дэлхэйн социалис системын байгуулагдаһанай һүүлээр хоёрдохи ехэ ушар болоно»**—гэжэ коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй 1960 оной мэдүүлгэ соо онсо тэмдэглэгдэнэ.

(*Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта*)

СССР-эй арадуудай гурбадахи спартакиада

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: олимпийскэ, дэлхэйн, СССР-эй чемпионууд, 15 республиканuудай түлөөлэгшэд СССР-эй гүрэнэй туг бараад ябана. ТАСС-ай фотохронико.

Эхэ оронойимнай ниислэл—Москва хотодо эхилһэн спортын ехэ һайндэр дүүрэбэ. СССР-эй арадуудай гурбадахи энэ спартакиада июлиин 24-дэ эхилээд, августын 18 хүрэтэр үргэлжэлбэ. Спартакиадада хабаадалсаһан 66 миллион спортсменүүдэй 10 мянганиинь түгэсхэлэй мүрысөөндэ тулалдахаар Москва хото ерэһэн байна.

Оронойимнай мэдээжэ спортсменүүд Валерий Брумель, Игорь Тер-Ованесян, Василий Кузнецов, Юрий Власов, Игорь Новиков, Роман Бремер, Михаил Ботвинник, Тигран Петросян болон бусад бүхэдэлхэйн ямаршье мүрысөөнэй дээжэдэ хүрэхэ болонхой ха юм. Тиимэһээ түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадагшадай иимэ олон рекорднуудые туйлаһаниинь гайхалгүй. Манай Советскэ Союзай спортсменүүд республиканuудай 379 рекорднуудые шэнэлээшүү. Штангистнууд дэлхэйн дүрбэн, бүхэсоюзна найман рекорд байгуулаа. Мэргээр буудагшад зургаае, хүнгэн атлетикээр мүрысэгшэд СССР-эй хоёр рекорд туйлаа. Тиихэдэ тамарагшад Европын хоёр, бүхэсоюзна 14 рекорднуудые шэнэлһэн. Энэмнай яһала баян ургаса лэшэ ааб даа! Энээнэй хажуугаар спартакиадада хабаадагшад сооһоо анигдаагүй олон спортсменүүдэй нэрэнүүд бии. Спартакиадын программада спортын аяар 23 зүйл оруулагдаһан юм. Шанга тулалдаанда үнинэй бэлэдхэһэн коллектив лэ эндэ амжалта туйлажа гараа. Мүрысөөндэ хабаадалсаһан бүхы республиканuуд, мүн Москва, Ленинградай шамбай солбон спортсменүүд яһала һайн амжалта туйлаа. Жэшээнь, Москвагай спортсменүүд хамта дээрэнь 572,5 очко абажа, түрүү һуури эзэлээ. Украина—566, РСФСР—544,5, Ленинград—476,5, Грузи—439, Белорусси—382,5, Литва—324, Эстони—321, Азербайджан—318, Латви—303, Узбекистан—301. Казахстан—263, Армени—239, Молдави—205, Киргизи—185, Таджикистан—136, Туркмени—115 очкотой болоһон байна.

...Кремлиин курантнуудай дохёо тэмдэг спартакиадын түгэсхэлэй жагсаалай эхилһэн тухай мэдээсэнэ. Парадые командалагша спортын габьяата мастер, дэлхэйн рекордсмен Валерий Брумелиин спартакиадын главна судья Л. Хоменковто рапорт үгэһэнэй һүүлээр, спартакиадын дүн уншагдаба. Ехэ мүрысөөндэ шалгарһан Москвагай командада түрүүшын шан—СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шан нэрьемэ альга ташалган доро барюулагдаба. Мүн удаадахи дүрбэн һуури эзэлһэн Украина, РСФСР, Ленинград, Грузиин шамбайшуулда СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шан барюулагдаа. Советскэ Союзай Гимн һүр жабхалантайгаар зэдэлжэ, Москва, РСФСР, Украина, Ленинград, Белоруссиин эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал команданууд хойноһоо һубарилдан ошожо, шангуудые абаба.

Мүрысөөнэй главна судья Хоменков спартакиадада хабаадагшадай ехэ амжалта туйлаһантайнь дашарамдуулан амаршалха зуураа, Эхэ оронoo алдаршуулхаар үшөө һайн амжалта туйлажа ябахыень спортсменүүдтэ хүсэнэ... Спартакиадын геройнууд мүрысөөнэй туг буулгана.

Оронойимнай эрхим спортсменүүд тэндэ сугларагшадай нэрьемэ альга ташалгаар үдэшэгдэн, трибунын урдуур үнгэрнэ.

Тэрэшэлэн спортын һайндэртэ сугларагшад хүнгэн атледүүдэй, велосипедээр урилдагшадай мүрысөө һонирхон хараа. Һайндэрэй түгэсхэлдэ—һара шахуу болоһон ехэ тулалдаанай түгэсхэлэй наада харахаар ерэгшэд Москва городой «Спартак»—ЦСКА футболистнуудай наада хараһан байна.

(ТАСС).

Хүхюун, сэнгэлигээр...

Улаан-Үдын аэропортын коллектив Совет авиациин алдарта үдэртэ зорюулагдаһан авиаторнуудай үдэшэ үнгэргэбэ. Һайндэртэ зорюулагдаһан элидхэлэй һүүлээр, үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхаһан зуу гаран авиаторнуудта КПСС-эй Советскэ райкомой, ВЛКСМ-эй обком, райкомой Хүндэлэлэй грамота барюулагдаһан байна.

***

...Һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн Улаан-Үдын аэропорт. Елэгэр хара асфальтаар хушагдаһан талмай дээрэ үнгэ бүриин шэрэтэй самолёт, вертолёдууд жэрысэ табигдажа, тэндэ сугларагшадай анхаралые татана. Экскурсоводууд нүхэд В. А. Черкасов, А. С. Дьяконов, Н. И. Башкиров болон бусад самолёт, вертолёдуудай түүхэ, амжалта тухай хөөрэжэ үгэнэ. Удаань хүндэтэ авиаторнуудтаа Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын коллектив уран һайханай концерт харуулаа.

М. Николаев.

ФУТБОЛ. Хэдэн уулзалгын удаа

«Б» классай мастернуудай дунда футболоор ээлжээтэ уулзалганууд үнгэргэгдэжэ, шадамар бэрхэшүүл урагшаа дабшаба. Шэтын «Забайкалец» командада айлшалһан зоны эрхим команда—Барнаулай «Темп» бүлгэмэйхид талмайн эзэдтэ 4:1 тоотойгоор шүүгдэшоо. Мүн Комсомольск-на-Амуре городой «Авангард» Эрхүүгэй «Ангара» командые 3:2, Хабаровскын футболистнууд томскынхидые 1:0 тоотойгоор шүүһэн байна.

Омск городой «Иртыш» бүлгэмэйхид һүүлэй үедэ алишье командада шүүгдэнгүй, шадамар бэрхээр наадажа ябана. Эдэнэрнай Ангарск городой «Старт» командада айлшалхадаа, талмайн эзэдые 1:0 тоотойгоор шүүһэн. Тиихэдэ Красноярск—Владивосток, Благовещенск—Кемерово городуудай команданууд уулзалгаяа 0:0 тоотойгоор дүүргээ.

Хэдэн уулзалгын удаа 25-аад очкотой болоһон Барнаул, Омск городуудай команданууд түрүүлжэ ябана. Эдэнэрэй удаа 24 очкотой Комсомольск-на-Амуре городойхид гаранхай..

В. Моргунов.

Хүгжэлтэ багатай оронуудай найдамтай тулгуури

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

Колониальна дарлалтын гэнжые таһа татажа байһан арадууд зэбсэгтэ восстаниин гү, али дайгүй амгалан аргаар тон ехэ тэмсэл хэһээрнайнгаа ашаар национальна гүрэн түрэтэй болоно. Сүлөөрэлгын дайнууд—революционно дайнууд болоно. Тиимэ дайнууд заатагүй хэрэгтэй юм. Юуб гэхэдэ, колонизаторнууд өөһэдынгөө һайн дураар хүн зониие дарлахаяа болидоггүй бшуу.

«Национально-сүлөөрэлгын дайнуудые бидэнэр һайшаан дэмжэдэгбди. Колонизаторнуудта, өөһэдыгөө дарлагшадта эсэргүүсэн, эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө гартаа буу барижа бодоһон хүмүүдтэ али болохо амжалта хүсэдэгбди,—гэжэ Н. С. Хрущев хэлэһэн байна.

Гэбэшье, бодото байдалай харуулдагай ёһоор, мүнөө сагта колониальна дарлалтаһаа политическэ талаараа сүлөөрэлгэ олонхи ушарта сэрэг дайгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Хоёр ондоо системын амгалан ёһоор зэргэ оршон байха үедэ обществын хүгжэлтэ социализмда аша туһатай, империализмда хохидол ушаруулна. Эб найрамдал хадаа колониализмда эсэргүү тэмсэл хэдэг арадуудай үнэн хани болоно.

Сүлөөрһэн арадууд өөһэдын гүрэн түрэтэй болоод, оронойнгоо политическэ болон экономическа байдалые бэхижүүлгэдэ бүхы хүсэеэ элсүүлнэ. Национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй удаадахи шатые бэелүүлгэдэ орожо байһан энэ үедэ эб найрамдал тэдэндэ илангаяа ехэ хэрэгтэй. Колониализмын дарлалта доро байһан хүгжэлтэ багатай оронуудай экономическа шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ дэлхэйн социалис системэ найдамтай түшэг тулгууринь болохо байна.

Али алинайнгаа тала харалсан, политическэ ямаршье эрилтэ табингүйгөөр колониализмын дарлалта дороһоо гараһан арадуудта социалис гүрэнүүдэй хүргэдэг туһаламжа хадаа интернационализмын уялгые дүүргэлтэ мүн болоно. Социалис лагериин урьһаламжа болон технико-экономическа туһаламжаар сүлөөрһэн оронуудай ажахын элдэб һалбаринуудта, нэн түрүүн промышленностьдань мянга шахуу шэнэ барилганууд бодхоогдохо байна. Илангаяа залуу гүрэнүүд Советскэ Союзтай экономическа харилсаа холбоогоо ехээр үргэдхэнэ. Тэдэ гүрэнүүдтэ манай ороной туһаламжаар промышленна 480 шахуу предприяти баригдажа байна. Тэрэ тоодо металлургическа 30 гаран завод, машина бүтээлгын 30 гаран предприяти, 20 электростанци баригдана.

СССР болон бусад социалис гүрэнүүдэй экономическа, техническэ туһаламжа сүлөөрһэн оронуудай экономикые хүгжөөлгэдэ тон ехээр нүлөөлнэ. Жэшээнь, СССР, Чехословаки, Румынтэй харилсаа холбооной ашаар Энэдхэгтэ металлургическа, хүндэ машина бүтээлгын, нефтяной промышленность хүгжөөгдэжэ эхилээ. Манай ороной туһаламжаар баригдажа байһан Асуанай үндэр плотина Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын экономикодо тон ехэ хубилалта хэхэ байна. Тэрэ плотинын ашаар ОАР национальна электроэнергетикын баазатай, хүдөө ажахыгаа ехээр хүгжөөхэ аргатай болохо юм.

Социалис гүрэнүүдэй али болохо туһаламжада түшэглэн байхадаа, Ази, Африка, Латиин Америкын арадууд капитализмда орходоо социализмын угаа ехэ арга боломжотой байһандань этигэнэ. Тиимэл хадань эрхэ сүлөөгөө олоһон олон залуу гүрэнүүд капитализмые эрид шууд буруушаажа, хүгжэлтын ондоо зам бэдэрнэ. «Социалис революци хэхэ саг дарлалта доро байһан арадуудай үүдэндэ туласа ерээд байна»,—гэжэ Латиин Америкын ниитын ажал ябуулагша Х. Вентурелли бэшэнэ. «Хүниие хүнэй дарлалтаһаа сүлөөлһэн социализм байгуулгые бидэнэр тодоор шэлэн абанхайбди»,—гэжэ Малиин Республикын президент Модибо Кейта мэдүүлээ һэн.

Имэрхүү мэдүүлгэнүүдэй удха шанар тон гүнзэгы. Юуб гэхэдэ, сүлөөрһэн оронуудай арадуудай капитализмын замаар хүгжэхэгүй байһые гэршэлнэ.

Дэлхэйн социалис системын үгыhаа, национально-сүлөөрэлгын революцинуудай амжалта туйлахагүй байһаниинь мэдээжэ. Социалис системэ хүсэ шадалаа саг үргэлжэ хүгжөөн, дэлхэй дээрэ эб найрамдал болон аюулгүй байдал найдамтайгаар хамгаалха зуураа, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ургалтада, тэрэнэй шэнэ амжалта туйлаха хэрэгтэ ехээр туһална.

В. Кондратьев,
СССР-эй науканuудай Академиин бүхэдэлхэйн экономико болон улас хоорондын харилсаанай институдай ахалагша научна сотрудник.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1963 оной августын 21.

ЗАМАЙ ДЭБТЭРҺЭЭ

Ажалай гурбан хоног

ГЭНТЭ ҮГТЭҺЭН ЗАХИРАЛТА

Субботын үдэр байгаа һэн. Һургуулида хэшээлнүүдшье дүүрэбэ. Суг ажалладаг багша Михаил Будаевичтаяа мүнөөдэрэйнгөө түсэб табибабди. Гэнтэ телефон хангирба. Аймагай арадай гэгээрэлэй таһагые даагша Бутуханов яһала тэбдэһэн хоолойгоор:

— Ши байнабши? Нүхэр, мүнөөдэртөө манай райОНО-һоо табан багшанарые гурбан үдэрөөр модо урадхуулгада гаргаха гэжэ даабари үгтэбэ. Спортсменүүдые бэлдэдэг һургуули һэн хойноо хоёр багшанарые эльгээгты,—гэхэтэйнь сасуу би мэгдэшэбэб:

— Юу хэлэнэ гээшэбта? Һургуулидамнай оройдоол дүрбэн багша үлөө, һуралсалнай яахаб?—гэжэ арсахаяа һанахадамни, нүгөөдэм захирһан хоолойгоор:

— Нүхэр! Олон үгэдэ олзогүй, өөрөө нэгэ багшые абаад лэ, бушуухан райисполкомой дэргэдэ ерэ. Ойлгосотой гү?—гэжэ захирба.—Балсан мяхаяа гамнангүй һайсахан ажаллагты, багша нэрэеэ бү мартагты!

Яахашье аргагүй. Захиралтал хадаа захиралта. Нүхэр Михаилни дурагүйнэг хэбэртэй байба. Харин бинь тэрээндээ энэ хэрэгэй удха шанар тухай хөөрэжэ эхилбэб:

— Нүхэр, мэдэнэ гээшэ гүш? Модоной дуталдаһан дээрэһээ Улаан-Үдын модоной завод, мүн Тарбагатайн комбинат ажалдаа һаатахаяа байна ха юм. Бидэ, багшанаршье, энэ хэрэгые ойлгохо ёһотой бэшэ аалди.

...Уданшьегүй нүхэртэеэ эб мүрөө олоод, машинада һуужа, Хориин аймагай Хандагайн леспромхоз тээшэ табилуулжа ябаа һэмди.

ХАРГЫМНАЙ ХАНИНУУД

Загарайһаа Хориин аймагай Шанаа нютаг хүрэтэр нилээд олон һуурин, тосхонуудые дайраһаар замдаа олохон ханинартай болобобди. Урдань халуун үбшөөр үбдэжэ, нюураа нүрээтэшэһэн нэгэ хүн һууриһаа бодожо:

— Залуушуул, бүһэтэй зон һэн хойноо харгыда хүхюутэй ябахын тула нэгэ юумэн тухай бодоёл,—гэбэ.

Тэрэ «бодоһон хэрэг» тухай бидэшье тухайлбабди. Хажуудам һууһан нүхэд ехэ дурагүй. Алтан шара үһэтэйшье һаа, мойһон хара нюдэтэй минии нүхэр Анатолий Агапов һууриһаа үндэгэнэн:

— Заримамнай хатуу харые дараха һанаатайлтай. Одоо тиигэжэ болохогүй даа. Шухала ажал хэхэеэ ошожо ябанабди. Орхигты саашань,—гэбэ.

— Хари, хари. Гэрһээ гаража үрдеэгүй аад лэ, юун архияа дурдаһан хүнүүд гээшэб! Шүдхэртөө хэрэгтэй уһан юм?!—гэжэ Михаил дурагүйлхэнэ.

— РайОНО-гойхид яагаа сарюун хүнүүд гээшэбта,—гэжэ тугаарайхи бэржэгэр нюуртай хүмнай убайгүйгөөр уршаганаба.

— РайОНО-гойхид архидахаяа бэшэ, ажаллахаяа ябанабди,—гэжэ Михаилни тоб байса харюу үгэбэ.

...Харгыда элдэбын лэ хүнүүд ябана хабди даа. Хэды тиибэшье, хатуу харые дараха һанаатай хүнүүднай бидэндээ «илагдаба».

ШАНАА НЮТАГАЙ ҮДЭШЭ

Шанаа гээшэ буряад түхэлэй тон багахан тосхон. Хамаг ажалынь модоной ажахыһаа эхитэй. Ехэнхи хүн зониинь сүрүүл, хабар, зунай үедэ модо һаллахаяа ерэһэн саг зуурын хүнүүд. Бидэ Хандагайн леспромхозой эндэхи участогай конторынь хажууда буубабди. Мастер, участогай начальнигые хүлеэжэ нилээд удаан һуугдаба. Һүүлэй һүүлдэ мастершье ерэжэ, бидэниие ахалжа ябаһан Санжи Цыдендамбаев бидэндэ хэрэгтэй бээлэй, һүхэ, гутал гэхэ мэтые абаба.

Би гал түлибэб. Һүүлдэ хүнүүдээ тоолоод үзэхэдэмнай, бэржэгэр нюуртай мүнөөхи хүмнай үгы байба. Аяар гурбан модоной зайда оршодог Тальцы тосхон архи бэдэржэ арилшаһан байба.

Нойтон шүүрхэ хахалжа ядан сухалаа баража байгарни, хажуудам гэр һуудалай комбинадай түлөөлэгшэ Кондратий Кастюхов, мүн лэ тэндэ сабхишанаар ажалладаг Сабир Ахмузьянов гэгшэд дүтэлжэ:

— Хүбүүн, ерэл даа, мантай һуужа зугаала,—гэбэд.

Ошоходом тэдэнэр һогтуу хэбэртэй, аманһаань архиин үнэр хангал гутана. Миниишье жэрхэдэһэм ехээр хүрэшэбэ...

Үдэшэ унтажа байтарнай газаа хүнүүдэй дуу гаралсаха дуулдажа, нэгэ хазаар һахалтай наһажаал хүн орожо ерэн:

— Алим бэ танай архиншад! Арай гэжэ бүхэли үбэлдөө заһажа һэльбэһэн онгосыемни уһанда урадхуулба. Эндэ ерэжэ үрдеэгүй аад лэ, архидахат. Танһаа ажал бэшэ, архиин мангар,—гэжэ харааба. Бидэнэй дэргэдэ матрац дээрэ унтажа хэбтэһэн бэржэгэр нюуртамнай лаб һогтуу хэбэртэй дэбдихэр дээрээ үндэлзэбэ.

— Шинии онгосо юм гү? Би мэдээгүйлби. Тээ доохонуур бургааһанһаа уяад орхёо һэм. Энээнһээ хойшо суургагүй орхихоёо болихош,—гэжэ тэрэ һогтуунь уйгарлана.

Онгосын эзэнэй ябаһан хойно бидэ тэрэ һогтуугайнгаа «үйлыень» хэбэбди. Хараахашье хүн бии, зэмэлхэшье улад олон.

300 КУБОМЕТР—ГАНСААРАА

Энээнэй урда тээ модо һаллахые харахаһаа байтагай ой ухаандаашье оруулдаггүй байгааб. Мүнөөдэр түрүүшынхиеэ модо урадхуулгада байлсаха болобоб. Тусхай машина Доодо Гол, Үдын эрье багта модо абаашажа буулгаба. Хэдэн олон хүнүүд модо мухарюулнабди, түлхинэбди. Хүн бүхэнэй үдэрэй нормо 70 кубометр юм. Мастер Маслов ажал дээрээ бэеэ ямараар абажа ябаха, ажалай гурим, ажал дээрээ аюулгүйе сахиха тусхай дүримтэй танилсуулба.

— Яһала наһатай зон байнат, модондо даруулжа үхэхэ дурагүйл байхат. Хэды тиибэшье, ойлгожол ябаха юм гээшэ. Нэрэеэ һанагты, ехэнхидтнай багшанар байна. Тиимэһээ танда зааһанайшье хэрэггүй,—гэжэ тэрэ үгэеэ дүүргэнэ.

Хажуудахи обооргын дэргэдэ мяхагүй, шүрбэһэлиг бэетэй үбгэн шумуухан янзаар модонуудые хойно хойноһоонь мухарюулжа, уһа уруу ябуулна. Хар[…] бидэ хоёрой түлхиһэн мо[…] шан гээшэнь. халагламаа[…] гоороороо түлхихэдөө мо[…] хажуу тээшэнь алдажар[…] Арай шамай хүлһэ һалһа[…] тороо ажаллажа, үдэрэй […] гэн болотор 80 кубометр […] гынгоо хахадһаал хаха[…] Харин хажуудахи ори га[…] гэмнай обооргынгоо һүүл[…] до хүнгэхэнөөр түлхижэ[…] Ажалай арга дүршэлөөр […] ядуу байһанаа мэдэжэ, Ми[…] тэрэ үбгэндэ хандаба.

...Үдэшэ орой болобо. М[…] дэ хоёр нилээд эсэбэбди[…] шамай гэжэ нормоёо ду[…] бологдобо. Харин хажууда[…] гэмнай гансаараа 300 к[…] уһа руу түлхиһэн байба. Т[…] гэнэймнай нэрэнь—Шиш[…] мофей Трифонович. Ажал[…] нэй дүршэһэн, баатар хүн[…]

ОЛОҺОН ОЛЗОМНАЙ ОЛОНДО

Гурбадахи — һүүлшын ябажа байба. Бултадаа […] ажал хэрэгтээ дадаад, а[…] хүсэл эрмэлзэлгэтэйшье […] байбабди. Архи ууха […] шуулнайшье һайса ажалла[…]

Һүүлэй һүүлдэ мастер ерэжэ, хэһэн ажалыемнай[…] жо, дүн гаргаба. Эрхим хүмнай гушаад түхэриг а[…] лобо. Мастер бултыемнай […] лаад, кассаһаа мүнгэ абах[…] дурадхаба.

— Бидэ командировкын[…] абаа һэмди. Олоһон мү[…] Загарай тосхоной ногоор[…] стадион барилгада ошохо[…] жэ Санжи Цыдендамбаев […] бэ.

— Үү, яагаа һайн юум[…] габабши... Ши өөрынгөө […] мүнгөөр дуратай юумэеэ […] руулжа бай! Минии олоһо[…] гэнэй ойро ши бү хүрэ.—[…] хидахадаа түрүүлдэг Ахм[…] енгүүрхэбэ.

— Шинии һэшхэлшни […] —гэжэ Никифоров Ахмузья[…] уртайгаар асууба.

— Нүхэд, архидаһантна[…] рөө. Урид хэлсэһэн хэ[…] мартажа, үшөө мүнгэндэ ш[…] байхат. Манда командир[…] үгэнэ, харин түлэнэ.—гэжэ[…] тан Лавцов Никифоровые […] бэ.

...Ябаха дээрэмнай уча[…] начальник ехэл баяртай:

— Таанад ерэжэ ехэ ту[…] һайн даа,— гэжэ баярые […] һэн.

Уулзатараа баяртай, […] нютаг. Машинамнай түргэн[…] нэ.

Ц-Д. Шагжиев, ба[…]
Хориин аймаг.

Хилын саанаһаа

Белград хүндэтэ айлшаниие хүлеэнэ

БЕЛГРАД, августын 19. (ТАСС). Манай хүндэтэ айлшад—нүхэр Н. С. Хрущевые, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүдые халуунаар амаршалхын, Югославида аятайгаар айлшалхыень хүсэхын тулада манай ниислэлэй хүн зон үглөөдэр үйлсэнүүдтэ гараха гээд, Советскэ правительствын толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущевой Белград ерэхэеэ байһантай дашарамдуулан, «Борба» газетэ мүнөөдэрэйнгөө номерто бэшэнэ.

Нүхэр Хрущевые, тэрэнэй һамгые, суг ябалсаһан хүнүүдыень угтажа амаршалхадаа, Советскэ Союзай арадуудта хани ёһоор хандадаг байһанаа, Советскэ Союзай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэ, Советскэ правительствые толгойлогшо, арадуудай хоорондын эб найрамдалые болон амгалан ёһоной харилсаа холбоое бэхижүүлхын түлөө, социализмын болон дэбжэлтын түлөө элитэ ехэ тэмсэлшэ Никита Сергеевич Хрущевые хүндэлдэг байһанаа белградайхид үшөө дахин харуулха гээд, «Политика» газетэ бэшэнэ.

Словак арадта айлшаар ерэбэ

ПРАГА, августын 19. (ТАСС). Чехословакида айлшалжа байһан СССР-эй лётчик-космонавт Валентина Терешкова Словакиин ниислэл—Братиславада мүнөөдэр ерээ.

Аэродром дээрэ, городой үйлсэнүүдтэ тэрэниие олон түмэн хүн баяр баясхалантайгаар амаршалаа.

Валентина Терешкова Словацка Национальна Соведэй Президиумдэ ороо. Тиигээд, Братиславые сүлөөлхын түлөө байлдаанай үедэ наһа бараһан баатарнуудай памятнигуудай дэргэдэ В. Терешкова венок табяа.

Аха дүүгэй туһаламжа

БЕЛГРАД, августын 19. (ТАСС). Газарай хүдэлхэдэ һандарһан Скопле городые сэбэрлэхэ хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхын тулада эндэ ерэһэн Совет Армиин тусхай инженерна часть городой өөһэдтэнь даалгагдаһан участогта хэхэ хүдэлмэреэ гол түлэб дүүргээ. Гадна совет сэрэгэй часть газарай хүдэлхэдэ хохидоһон бүлэнүүдые ондоо городто зөөлгэхэ хэрэгтэ туһаламжа үзүүлһэн байна.

Совет саперннууд шэнэ тусхай машинануудые һаяар абаха. Энэнь городые гэр байрын һандархайһаа сэбэрлэхэ хүдэлмэриие нь бүри түргэдхэхэ гэжэ «Политика» газетэ мэдээсэнэ.

Частиин медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд мүнөө майханууд соо һуудаг городой хүн зондо туһаламжа үзүүлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай нэмэл бэшэг Индидэ хэблэн гаргагдаба

ДЕЛИ, августын 19. (ТАСС). Советскэ Союзай партийна организацинуудта, бүхы коммунистнуудта зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай нэмэл бэшэгые Индидэ хэблэн гаргаба. Энэ ном англи хэлэн дээрэ, хинди, пенджаби, ассами хэлэнүүд дээрэ олон тиражтайгаар хэблэн гаргагдаа. Энэ элитэ ехэ документын толилогдоходо, Индиин түрүү үзэл бодолтой олониитэ тэрэниие ехэ һонирхолтойгоор угтаа.

Делиин «Пиплз паблишинг хауз» гэжэ хэблэлдэ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэһэнэй ёһоор КПСС-эй ЦК-гай нэмэл бэшэгэй текстэй ном Индиин уншагшадай дунда олоор тараагдаһан байна.

Үндэһэ яһанай илгаа гаргаха гээшэ 1865 онһоо хойшо бэрхэшээлтэй асуудал болонхой гэжэ США-гай гүрэнэй секретарь Дин Раск хэлээ һэн. Тиихэдэ негрнүүдые хараада абаһан байгаа. Гэбэшье, Америкэдэ анха түрүүнһээ хойшо ажаһуудаг индейцүүд ехэ хашалтада ородог. Эдэнэр хүндэ хүшэр байдалда байжа, үлдэжэ, туража, үхэжэ байдаг юм. Американецуудта орходоо хорин жэлээр түрүүлэн эдэнэй бэе муудан һаладаг. Юрын американецуудта орходоо индейцүүдэй дунда 6—7-дахин олон хүдэлмэригүйшүүл бии.
Зураг дээрэ: Пир городой хажууда оршодог индейцүүдэй байра.
ТАСС-ай фотохронико.

Үшөө хоёр гүрэн договорто гар табиба

ВАШИНГТОН, августын 19. (ТАСС). Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай договорто ФРГ-һээ Вашингтондо байдаг элшэн сайд, Сомалиин Республикын элшэн сайд мүнөөдэр эндэ гар табяа.

Вашингтондо бүхы дээрээ 62 гүрэнэй түлөөлэгшэд договорто гар табяа.

Парижда митинг болобо

ПАРИЖ, августын 19. (ТАСС). Эсэргүүсэлтын тэмсэл хэһэн 35 хүнэй дурасхаалые ёһолон хүндэлхын тулада Парижай хэдэн мянгаад хүн үсэгэлдэр Булонско ой соо сугларaa. Эсэргүүсэлтын тэмсэлдэ хабаадаһан эдэ хүнүүдые 19 жэлэй урда тээ гитлеровецүүд буудажа алаһан байгаа. Элдэб политическэ партинуудта хамаатай хүнүүд эндэ үгэ хэлэхэдээ, милитаризмда болон үһөө мэеэгээ абахые эрмэлзэгшэдтэ эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө нэгэдэмэл тэмсэл хэхые уряалаа.

Фашис эзэмдэгшэдһээ Парижай сүлөөлэгдэһөөр 19 жэлэй ойс тэмдэглэн бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулгануудай недели энэ митинг үнгэргэлгөөр эхилээ.

Франци ядерна полигон түхеэрнэ

НЬЮ-ЙОРК, августын 19. (ТАСС). Ядерна туршалга хэхэ полигон түхеэрхын тулада Таити арал дээрэ Франциин хариин легионой 70 шахуу сэрэгэй алба хэгшэд ерээ. Энэ хадаа түрүүшын бүлэг хүнүүд гээшэ. Хамта дээрээ 300 солдат, офицернүүд эндэ ерэхэ юм.

Легионернүүдэй ерэжэ байһые буруушаажа байһанаа нютагай ассамблей мэдүүлһэн байна. Гэбэшье тэрэнэй эсэргүүсэлтэ хэрэгсээгдээгүй гэжэ Юнайтед Пресс Интернэйшнл агентствын корреспондент мэдээсэнэ.

Братиславын хүндэтэ эрхэтэд

БРАТИСЛАВА, августын 19. (ТАСС). Валентина Терешкова, Словакиие фашис эзэмдэгшэдһээ сүлөөлэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан авиациин генерал-лейтенант Н. П. Каманин Братиславын хүндэтэ эрхэтэдээр һунгагдаа.

Тэдэниие хүндэтэ эрхэтэдээр һунгаһан тухай грамотанууд, городой дурасхаалта медальнууд тэдэнэртэ мүнөөдэр Братислава городой национальна комитедэй баярай сесси дээрэ барюулагдаа.

БОДОНГУУ[…] НЮТАГТА

БЭРХЭ МАШИНИСТ

Бэшүүрэй совхозой 2-до[…] делениин хүдэлмэрилэгшэ […] Батомункуев хүдөө ажахы[…] дэб машинануудые һайнаар[…] далһан нүхэр юм. Мүнөө з[…] дахи жэлээ үбһэ хуряалга […] косилкануудай агрегат […] ябана. Косилкануудаа […] соогоо заһабарилдаг, хару[…] даг, тоһододог. Тиимэһээ […] бүриингөө даабариие 100-[…] процент дүүргэнэ. Сабш[…] шанар эрхим һайн.

Хуушанай косилкашан […] мункуев дүй дүршэлдөө […] үетэниие һургажа байдаг. М[…] шье залуу комсомолшууд […] Лодоев, Ц. Б. Лодоев гэгш[…] сугтаа хүдэлнэ. Сабшалан […] дэлгэрһэн социалис мүрыс[…] нүхэр Батомункуевай дааһа[…] регат түрүү һуури эзэлжэ […]

ШЕФҮҮД ТУҺАЛНА

Үбһэ хуряалгада шефүүд[…] танино тосхондохи модо […] хэлгын хүдэлмэришэд ехэхэ[…] һаламжа үзүүлнэ. Һүү[…] үдэрнүүдтэ шефүүдэй 25[…] хүн үдэр бүри бухал таби[…] үбһэ һурилсэнэ. Иигэжэ[…] фүүдэй хүсөөр 600 центнер[…] шанартай үбһэн һурилгдөө[…] дэлмэришэд С. Н. Осокин, […] Бурдуковский, И. Аман[…] А. Дурбаев, Д. В. Стуков, […] Белоусов гэгшэд үбһэ һүри[…] дээрэ илачгаяа һайнаар хү[…]

ҺАЙН ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛЭЭРЭЭ

— Ажалай халуун […] ороод байһан энэ үедэ […] һуунгүй, шадал зэргээрээ […] доо туһалхамнай,—гэжэ […] лээд, үнинэй коммунист, […] нальна пенсионер Э. Ц. Цы[…] түрүүтэй, хүдэлмэриин наһа[…] гараһан үбгэд — Ц. Цыд[…] Л. Цыбиков гэгшэд һүри хаш[…] ха, малай байра бариха һү[…] гуудые бэлдэжэ эхилээ һэн.

Эдэмнай мүнөө 3000 һү[…] ойдо бэлэн болгоод, шэрэжэ[…] на. Үбгэдэй энэ туһа нэм[…] үбһэшэд, малшад ехэ баярта[…]

Д. Тогоши[…]
Бэшүүрэй совхоз.

Редактор Ц. О. ОЧИР[…]

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У[…] улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ре[…] тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27[…] отделов: сельскохозяйственного производства и парти[…] жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и парт[…] ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологическ[…] —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсел[…] ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и переводо[…] 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00504. Зак. № 4456.